

340.

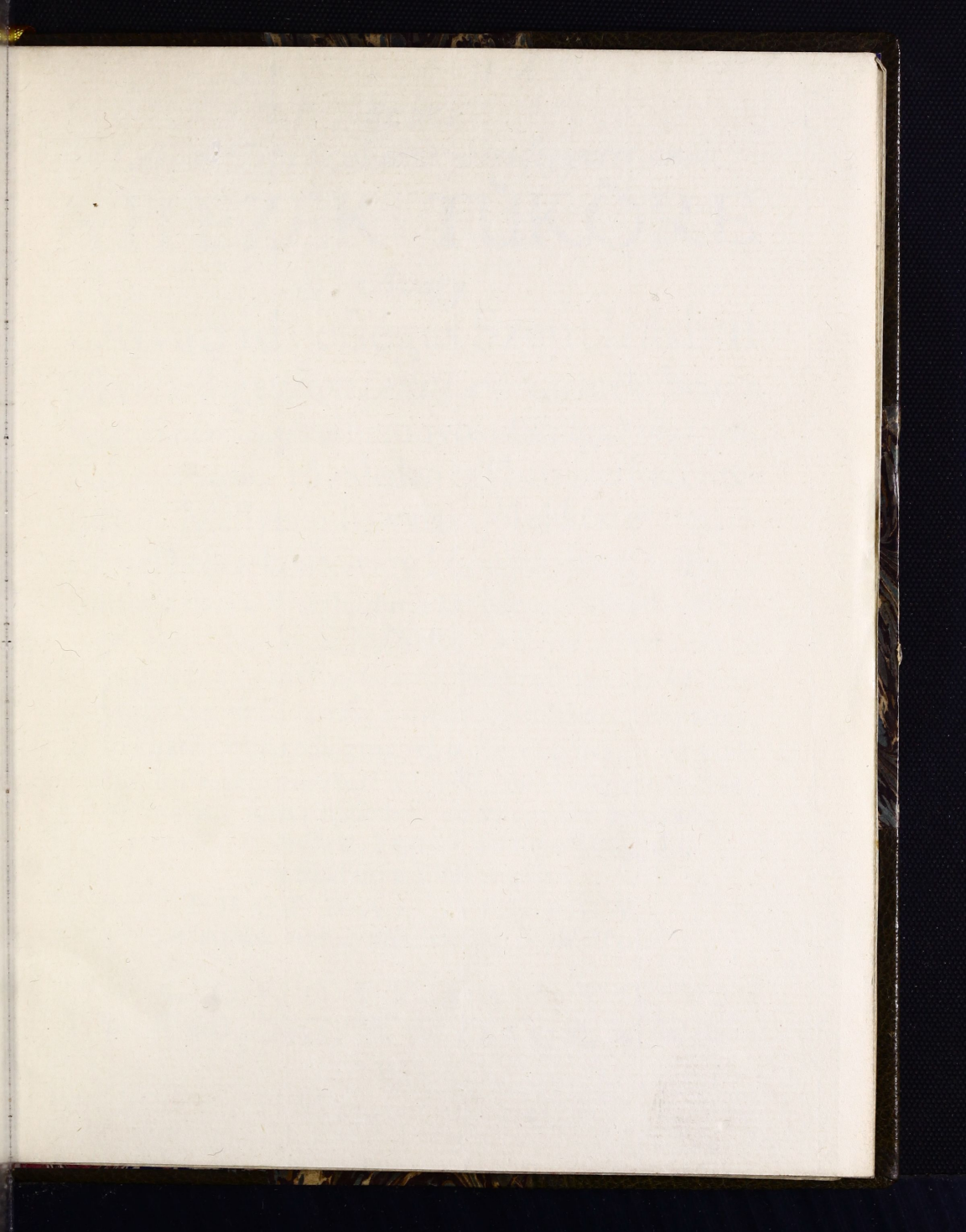

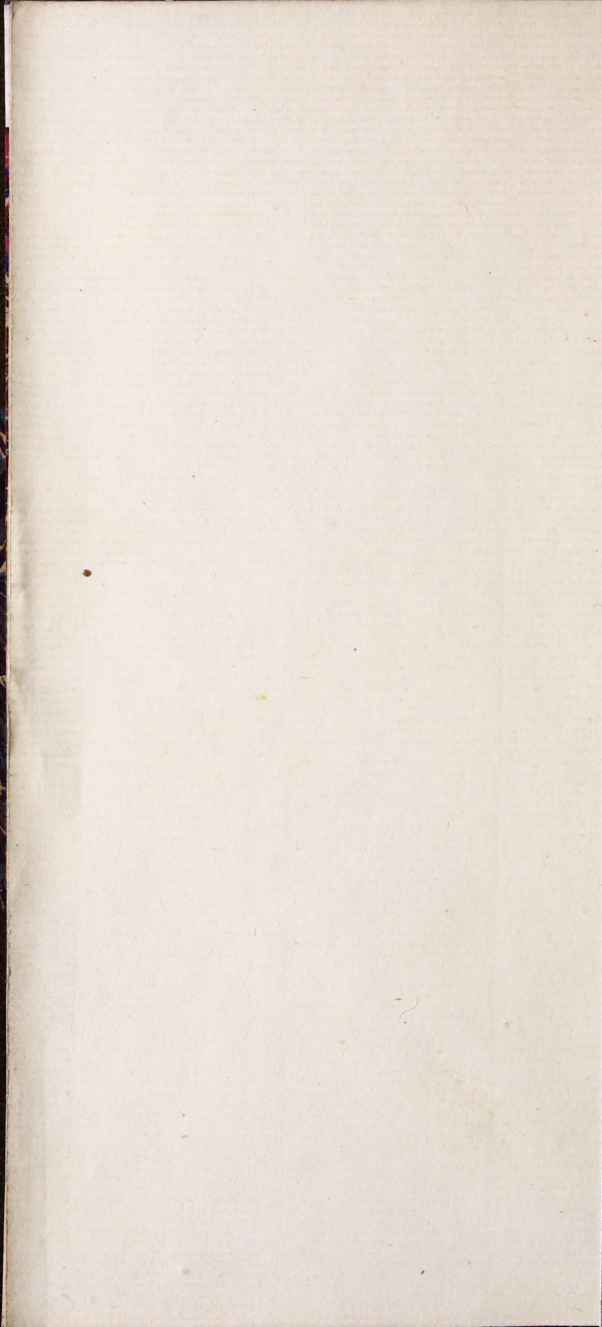

GOTTMAYER N. KÖNYVKÜTŐ BUDAPESTEN

Kalk 340.

XCVI
/46

az az,

Lelki s' Testi Szabadságokért fegyvert vont

VITEZEK TÜKÖRE

Avagy

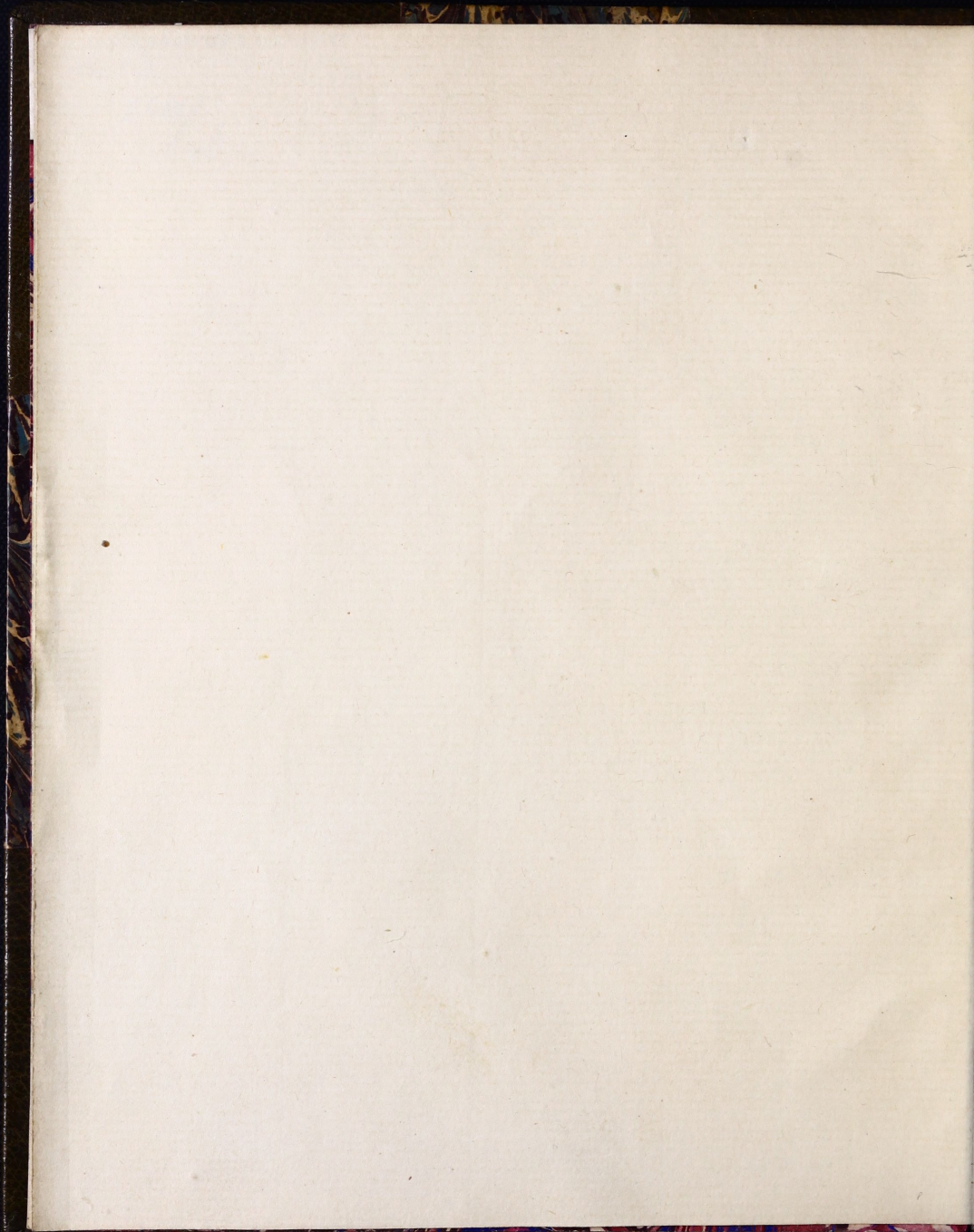
Ollyan idvefséges Szent Irásbul
 ószve szedegettetett *Lelki Tanács*, a mellyben az
 igaz *Hadakozásnak bizonyos okai*, igaz *módgyai*,
 hasznos *végei*, rövideden egyben szerkeztette-
 nek. Mellyben ha valaki jól el-készítettet el-
 mével belé teként, nagy könnyen meg-itélheti,
 mitsoda tézi a' Vitézlő rendeket bátortalanokká, ellen-
 ségek előtt futókká, szaladókká. *Vizont*, mint kellyen
 ő magokat olly karban állatni, hogy ellenségekkel bár-
 ran szemben szállyanak, s' dicsiretessen harczollyanak,
 s' kívánatos győzedelemmel is ékesüllyenek; ez vité-
 zeknek kedvékért irattatott *Tükörből*, mint meg-aonnyi *Tanító*
Mester által, igen rövideden, de világosan meg-tanít-
 ratnak. A' mellyet Tanítási alkalmatossággal is
 praedikállott a' Vitézek előtt.

T H O L N A I M I H A L Y,

A' Szentek mostani üldöztetésének edgyik Társa.

C O L O S V A R A T T.

A' Szentek üldöztetésének, M. DC. LXXVI-dik esztendejében.

az az,

Lelki s' Testi Szabadságokért fegyvert vont

VITEZEK TÜKÖRE

Avagy

Ollyan idvefséges Szent Irásbul
 ószve szedegettetett *Lelki Tanács*, a mellyben az
 igaz *Hadakozásnak bizonyos okai*, igaz *módogyai*,
 hasznos *végei*, rövideden egyben szerkeztette-
 nek. Mellyben ha valaki jól el-készítettett el-
 mével belé teként, nagy könnyen meg-itélheti,
 mitsoda tézi a' Vitézlő rendeket bátortalanokká, ellen-
 ségek előtt futókká, szaladókká. *Viszont*, mint kellyen
 ő magokat olly karban állatni, hogy ellenségekkel bát-
 ran szemben szállyanak, s' dicsireteffen harczollyanak,
 s' kívánatos győzedelemmel is *ékesüllyenek*; ez vité-
 zeknek kedvekért irattatott *Tükörből*, mint meg-aonyi *Tanító*
Mester által, igen rövideden, de világossán meg-tanít-
 tatnak. A' mellyet Tanítási alkalmazósággal is
 praedikállott a' Vitézek előtt.

T H O L N A I M I H A L Y,

A' Szentek mostani üldöztetésének edgyik Társa.

C O L O S V A R A T T.

A' Szentek üldöztetésének, M. DC. LXXVI-dik esztendejében.

R.
2002-2

Esa. 33. v. 1.

Jaj tenéked a ki kőborlasz, pufasztasz, holott te mástul nem kőboroltattál, pufasztattattál; ki más ellen hamissan cselekefszel, holott te veled hamissan nem cselekedtek. / Mikor meg-szünöl fosztani, te is meg-fosztatol; mikor a hamis cselekedetek véget vetédesz, te veled-is hamissan cselekefszenek.

Abd. v. 15.

A' miképpen cselekedéndel mással, ugy cselekefszenek te veled is, a' te fejedre tér a' mivel másnak fizettél.

Josue. 7. v. 12.

Azért nem álbhatnak-meg az Izraél fiai az ő ellenségek előtt, hátat adnak az ellenségek előtt, mert az nekem szenteltetett marbának el-vételében bűnösök: nem lézsek különbben veletek, hanem ha ki-vesztitek közzületek bűnéit.

Nehem. 4. v. 14.

Es mikor fel-kelvén, meg-czirkáltam volna őket, mondék a' fő népeknek, a' Fejedelmeknek, és a' kőtségnek: Ne féllyetek ő tőlök. A' nagy és rettenetes Urról meg-emlekezetek, és harczollyatok a' té Atyátokeziéért, fiaitokéért, leányitokéért, Feleségeitekéért, és házaikéért.

2Chron. 14. v. 11.

O Uram, nem nehéz tenéked meg-segálleni, vagy sokakat, vagy azokat kiknek erejek nincsen: Segélly-meg minket ő mi Urunk Istenünk, mert te bened vagyon minden bizodalomunk, és a' te nevedben jöttünk ez számtalan sok népre: Oh Uram te vagy a' mi Istenünk, ne vegyen az ember te rajtad erőt.

RATHBÖRÖZ
KÖNYVTÁRA

AKADEMIAI
KÖNYVTÁRA

A'

M E L T O S A G O S N A G Y S A G O S U R N A K,

Hadadi

V E S S E L E N Y I P A L

Uramnak óNágának.

Az igaz *MAGYAROS MAGYAROK*

Lelki s' Testi Szabadságokért Szám-kivetést

szenvedők *Táborának* választott Fő GYENE-

RALISSANAK, az Isten bujdosó *Frigy-*

Ládájának, mind két kézzel helyre állatójának,

igaz H A Z A - F I A N A K, nékem-is N A G Y

F A U T O R O M N A K.

E K E N T E T E S Ur! Nagyságos Uram!

Olvassuk a' második *Samuel* könyvének második

részében, *Saulnak* halála után *Dávid* országlásá-

nak kezdetiben, pártolkodás lón *Abner* (ki a' *Saul-*

nak Fő Hadnagya vala) és *Dávid* közt; mere

Abner fel. vevé a' *Saul* Fiát, *Isbofetet*, által vivé *Mahanaimban*, Ki-

rállyá tévé őtet *Gileádban* az egész *Izrael* népén. *Dávidot* is fel-

kenik a' Királyságra a' *Judának* házán *Hebronba*. *Abner* mint

nyughatatlan ember, sereget gyűjt *Dávid* ellen. *Jóáb* is a' *Dá-*

vid seregének Fő Hadi-vezére, az ó Urának szolgálival fel-fegy-

verkezik; eleikben száll, hogy a' pártos elméket le-csendesít-

hesse. Külömben az dolog nem lehet, hanem mind két rész-

rül hadakozni kezdnek. Erős harc lévén egymás közt, vég-

re az *Abner* az *Izraellel* meg-verteik *Dávid* szolgaitul. Látván *Abner* azon egy nemzetségnek, atyafiaknak szörnyű romlásokat, szívében meg-keseredik, s' végre sziveket meg-hajtó s' lágyító édes beszédekkel így szólittya-meg *Joábos*, v. 26. *Valljon mind örökké fegyver miatt kellé meg-emésztenünk? Nem tudodé hogy siralmas lesz ennek vége? Es meddig halasztod, hogy nem mondad a' népnek, hogy térjenek-meg az ő atyók fiainak hátokrul? Joáb is ezt halván meg-engesztelődik s' ekképpen részen választ: El az Isten, hogy ha te nem szóllottál volna, még reggel el-ment volna a' nép, és nem kergette volna az ő atyafiát. Így engeli; telődnek-meg a' két Atyafiak, s' a' szép békelesség köztök ottan meg-lészen.*

A' mikor ez *Históriát* olvasom, és ezzel a' mostani utolsó veszedelmében *agonizáló Magyar Nemzetet* őszve hasonlítom, az pártolkodást, egy más ellen fegyver fogást, hasonlóképpen köztök fel-találom, a' mellyet keseredett szível, könyves szemekkel köztök sohajtván nézdegelek. Im edgyik vér, maga vérét; edgyik atyafi, ugyan maga atyafiát, már régtől fogván, minden kiméllés kivül, minr annyi gyilkos, öli, vágja, életét fogyattya. Nincs szíve, hogy meg-élnék édes nemzetsége vére ki-omlásán! Esfedezik edgyik a' másiknak: *Edes Atyámsia, szerelmes vérem, kedvezz életemnek!* s' nem indulhat szánakozásra. La melly kegyetlen természetet öltözött fel a' maga felekezeti ellen! Oh baromi fene bestiákhoz illő kegyetlenség! Ki látravalaha, s' hol hallotta, hogy az atyafiak szivek egymás ellen *Adamás* kővekké változzanak? *Istenem!*

En nem mint pártütő *Abner*, hanem mint Istennek békeség hirdető *Angyala*, békelességnek *Fia*, édes *Hazám s' Nemzetem* siralmas állapotját keserülője, köztetek fel-kiáltok, egymást öldöklő *Magyarság*:

MAGYAR NE VESZESD A' MAGYART!

Valljon mind örökké fegyver miá kellé meg-emészteni ez marokni Magyarságnak? Nem sudgyátoké hogy siralmas lesz ennek a' vége? Meddig halasztyátok, hiszem egy vérből származott Atyafiak vadatok;

és nem mondgyátok egy másnak: ki kitérjen-meg az ő Atyafiának kergetésétül; fogja-meg magát az öldökléstül!

Oh vajha azt érném, s' láthatnám én-is az *Abnerrel* az Magyar-ság közt, hogy egymás ellen le-tennék puszító s' meg-emész-tő fegyvereket! De könnyebb azt kívánnom, hogy sem a' szép atyafi szent szeretetnek csendességét látnom!

Ha az igaz Magyar vérnek valami kicsiny *Sikrácskája* belöletek még ki nem apadt; Magyarok a' kik vadatok, eszméllyétek-meg ti magatokat; Gondolkozatok józanon ez dologrul! Avagy nem ítélnétek-meg, hogy utolsó veszedelmetek és romlás-tok, szemetek és ajtótok előtt vagyon? Vésziteké eszerekben hogy a' két *idegen Nemzettség*, a' kiknek ti magatokat, mint valami Oroszlánoknak (mint ha edgyike nem lett volna elég el-prádálásodra) el-szaggatására és el-tépésére adtatok, hogy ezen bánkodnának? Es hogy edgyike-is *haidani* szabadságodra vissza állatni fáradoznának? Igyen se úgy gondolkozzál! sőt nagy hahotával és kacagással neverik bolondságtokat, hogy magatok tennen magatokat ekképpen fogyatjátok. Oh eléggé meg-sírrarhatatlan és meg-gyászolhatatlan Nemzetrül nemzetre terjedő nagy kár! Bé-kell tellyesedni Idvezitónk mondásának, ha jó eleve fel nem ébredtek. *A'melly Ország, Nemzettség, egy más ellen meg-basontik, el-kell annak pusztulni.* Matth. 12. v. 25.

Vigyázz! oh vigyázz jóvendőbéli meg-maradásodra! Tanulj az magad nagy kárán, s' hiteled-magaddal, hogy keves-sen vadnak emberek közt jó akaróid.

Vagyoné ez-is híreddel, hogy csak addig való a' te fegyver fogásod, s' kardoskodásod, a' mig végben viszik szándékjokat a' *kegyetlen üldözök!* De mihelyt el-érik fel-tett czéllýokat, s' dolgoknak jó folyását láttyák, ottan le-téttetik te veled a' fegyvert, az után nem kell néked sem sereged, sem kardoskodásod, akár *Lutherista*, akár *Pápista*, akár *Cálvinista*, (mint nem jól hívják)

légy. Csak hogy Magyar vagy, ez egy *Tertiuméert*, kell meg-szabadnod; ezért egyenlő *sorsod*, egyenlő *Jobbágyi állapotod* lézzen, légyen tudva nálad, s' emlekezzél erre!

Nem lévén külső erőm, s' tehetségemben-is nincs, hogy veled jól tehessek, *Arva baza*, még-is fene ertefebaidet, (mellyben ha magad eszedben nem vézzed, ezentúl meg-emésztetel) szemed eleiben terjesztem; mint kellyen orvosolnod, arra meg-tanítlak. Ha *Országod*'s *Nemzeted* meg-maradását szivesfen akarod, *Forradgyon* őszve *szívetek*; legyetek egy *lelkűek*; mind két kézzel munkálódgyátok meg-maradástokat; az Isten-is így lézzen veletek, s' dolgaitoknak-is jó elő-menetelit adgya. Az *idegen Orvosok* felette igen *mostohák* hidgyétek! Hijában ál-madozunk mi olyakkal, a' kik nekünk ne hogy elő-menete-lünkre, sőt fogyásunkra s' romlásunkra igyekeznek.

Tégedet pedig oh Istennek népe, édes árván hagyatott *Nemzetem*, a' ki az *Jéhovah* hadát *igazán* viseled, *igazán* harczolsz, a' ki meg-maradtál a' Jésus Christus vallásában mind ennyi háboruságos napjaidnak tzel-vezzei között is; és a' ki harczolsz édes *Hazádnak* Lelki s' testi szabadságának meg-nyeréséért mind a' vérig: ez *intésem* által oktatlak arra, mint kellyen magadat Táborodban viselned, ha diadalmasson akarsz ellenséged ellen meg-állani. *Mi nem elég embernek csak száján pengetni, hogy a' vallásért s' az haza szabadságáért harczol, hanem erejében és valóságában is meg-kell aze szent léttel bizonyítani.* Erre pedig elégé *kaput* nyit, és meg-tanít ez kis *Traéta*. Cselekdtem ezt, nem személljem *kelltetéséért*, avagy *magam korcsmállásáért*; hanem mindenek felett, az *élő Istennek* dicsőségeért, a' *Haza Lelki s' testi* szabadságának ujjonnan való helyre állittatásáért! Elég nyereségem nekem az, ha csak egy *Lelket* a' nagy kárnak meg-orvoslására ez kis munkával fel-indithatok. Nem tartom ez okaért; sem ez, sem a' két meg-előző *tanításmat* alkalmatlan időkben mondattatott *Igéknek* lenni. *Ugyan-is* mikor vólt az

szám-

számki-vetésnek terhe alatt el-csüggedt *Léleknek* nagyobb szükség az Istenről reánk bocsátott *kereksz-viseletjének*, békeférfien való el-szenvedésének *tanítására*, mint ez mostani keserves állapotban? Mellyet az első elmélkedésemben, világ eleiben ki-terjesztettem! Hiában mondatott *ige* vólte, hogy ember nyomorúságiból való ki-szabadulásnak okáért, ne futkároz-zék, *ides' s'ova*; hanem igaz poenitentia tartás által, mindene- nek előtte az egy igaz *Istenhez* folyamodgyon? *Te magad tégy ítéletet effelől*; azt pedig a' második *tractában* el-követtem. Ez első pedig, hogy Tükörül tégyem minden vitélő rendek- nek, s' kit kit, az igazán való hadakozásra meg-tanítsak, avagy ennek ki-munkálódásában hijában fáradoztamé? *Nem gondolom?*

En e' hadi tanításban csak addig mentem, a' mig a' szent irá- nak igazgató Regulája ki-terjed; a' külső *Mathematica Militaris dispositiót* bizom a' külső *Thábori* emberekre azoknak *Directorira*.

Mitsoda okokra nézve tettem ez *kis munkának* Hom- loka eleiben, a' Nāgod Méltóságos nevét, *im*
meg-mondom:

I. Mert, *Isten*, *Nāgodat*, nem különbben mint egy *Dávidot*, mindenek, sőt az maga reménsége felett-is állarta-elő az mos- tani *Arva Magyar Nemzetségnek* igazgatására; hogy ennek ve- szedelmében süllyedező *Haióját* kormányozza: a' fok Tengeri szél-veszek, és háborúk ellen *tántorgó vitorláját* egyengesse; fé- lelmében bátorítsa: tudatlanságában oktassa. Bizony dol- log ha valaha kívántattak, az *okos Tanácsos* és tudós *Hadi vezé- rek* ez hazában, nagy szükségünk vagyon ma azokra. Mellyre nézve, Nāgod-is nem vonogatván magát, az Isten bujdosó *Erigy Ládájával* edgyütt Táborban nyomorog; inkább válasz- totta magának a' nyughatatlan, fok test, és elme törődésével
ósz-

Őszve köttetett bajos életet *Mosfessel*; holott maga *Uraságában jószágiban-is* csendeslén élhet vala. Melly jó dolgáért, mind *Isteniöl* el-híszlúk bő áldomást, az igaz *Magyar Haza Fiainul-is*, sok jókat, sok áldást hall éretre; és a' *Nágod fényes emlekezeti* ezért-is a' *posteritásnál* örök emlekezetben lészén.

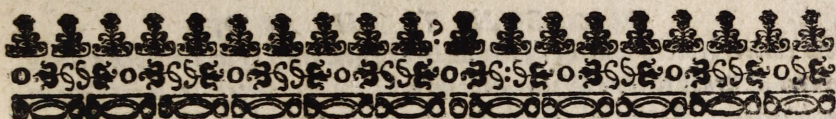
Miképpen kellyen az Isten Tháborát rendes karban állatni, ez esekély tanításbul-is, mint megannyi *Aczél Tükörből* láthatfa, ezért-e' tisztemet el-köverttem s' végben-is vittem *elsében*.

II. Mert a' midőn az én Istenemnek reám kegyelmes gon-
gya viselésébül, Istenem dicsőségeért, az *Belgiumi Academiák*
felé igyekeztem vólna, akkor a' **TEKENTETES MEL-**
TOSAGOS NAGYSAGOS LONTAI ANNA Fejede-
lem Afzszonnyal, édes Szülő *ANNYAVAL*, Nágod-is utam-
ravaló költség adással gyámolita; melly istenes cselekedetivel,
szent szándékomban elő segéllett. Nem akarván azért e' jó
véteményiért háladatlan lenni *Nágtokhoz*, im világ eleiben ter-
jesztvén ez kis munka által meg-hálalom. Istennek-is bé-mu-
tatom; mellyet a' Nágod Ajtajának-is mind két mellyékére fel-
függeszték *Uj Esztendői ajándékul*. Méltóztassék azért e' jó in-
dulatokért Nágod ez kis munkát kegyelmes *proteccioja* alá ven-
ni, s' meg-is olvasni. Ha valami jót benne talál, azt *Istennek*,
ha pedig *hibát*, nékem tulajdonítsa-

Leborulván végezetre a' minden kegyelemnek szent Attya előtt,
alázatos szívbeli töredelmességgel könyörögvén ő Felségének, hogy
kegyelmes Afzszonyunkal Nágodat és szerelmes Házastársát, s'
kedves Rajjait, vegye édes Atyai óltalma alá; boldog napoknak lá-
tására virraszsa. Engedgye meg-látni rövid nap a' Sionnak sza-
badulását Nágtoknak; Emelgye-fel Anyaszentegyházának meg-ha-
vyatlott zászlóját e' világ láttára; elégelgye-meg sok háborgattatá-
sát. Nágtokat pedig, Lelki s' Testi áldásával bűvön koronázza,
Amen! Amen!

Nagyságod alázatos Szolgája az Urmunkájában, **THOLNAI MIHALY**,
a' Christum szüenvedésének edgyik társa.

SZENT

S Z E N T H A D.

AZ AZ,

Lelki s' Testi Szabadságokért fegyvert vont

VITEZEK TÜKÖRE,
FEL-VÖTT LECZKE.

Lucz. 3. v. 14.

*Mag. kérdék pedig őset (i. i. Keresztelő Jánost) a' Vitézlő népek is
ezt mondván: Mipedig mit cselekedgyánk? Es monda nékik:
Senkit meg ne ronszatok; senkit patvarkodással, csalárkodással,
bamissan való vádlassal, meg ne nyomorítsatok; és meg-eléged-
gyetek a' si soláotokkal.*

E L Ő L - J A R O B E S Z E D

AZ tiszta, szent, és szoros *Evangeliumi* fegyhe-
tetlen élet, valamint hogy a' külső Polgári társaságban,
Politiában el nem bontya, fel nem zavarja a' jó render;
Sőt azzal szépen meg-edgyez, azt erőssiu, állandóvá té-
szi: Ugy azon Polgári társaságban lévő külső Vitézlő
rendekkel meg-edgyez, ústókben egymással nem ka-
pattya; a' fegyvert vélek le nem téteti, szabljáoknak élit ki nem vonnya:
de még inkább sziveket az ellenség ellen erőssiti, dolgokban elő-mene-
teleseké, jó szerencséleké teszi.

Ez czélul fel-tett *Tárgynak*, mint meg aanyi *Tudománynak*, mind az
két ágát állandóvá teszi, igalságát fel-állattya az *Istvánnek Lelke* a' szent
írásban. Az első. *Nembontya-el és fel nem zavarja a' jó render*, 2 *Chron.*
19. 5. 6. 7. *Josaphát rendele Birákat azon a' földön, Judának minden erőse*
városiban. Es monda a' Biráknak: Jól meg-lássátok mit cselekefsztek, mert

nem ember képében itéltek, hanem az Urnak képében, ki az ítéletben veletek. Azért az Urnak féltelme legyen rajtatok, ockal cselekedjétek, és szorgalmatos-
 sac legyetek. Tudta jól ez a' szent Király, hogy az igaz Isteni félelemmel
 őszve köttetett szent életer, nem el-rontója a' Polgári tártaságnak; hanem
 erős gyámolítója, ošlopa, és külső belső erőlsége, bástyája, s' Toronya.

Dávid Király-is, ezzel az Istenes szent étellel akarja birodalmát, Or-
 száglását meg-erősíteni, a' midőn így szól: Solt. 101. v. 9. 8. Nem lak-
 nac az én házamban az álnokság cselekedők; a' ki hazugságot szól, nem lé-
 szen maradása az én szemeim előtt. Nagy hamar el-vestem ez földnec latra-
 it, hogy ki gyomláljam az Urnac várossából mind az hamisság cselekedőket.

A' második ágat is, Isteni hiteles bizonyságokkal állandóvá téfzi, ugyan
 ezen Szent Lélek azon Tudományak; Hogy a' Vitézlő rendek száblýá-
 jának élit ki nem vonnya, a' fegyvert vellek le nem téteti. Ki vólt vité-
 zebb, s' szentebb életű amaz nagy hitű *Abrahámnál*, ki minden hívőknek
 Attyának mondatik, Rom. 4. v. 16, 17. Fegyvert foga, ő és az ő szolgálai,
 kik az ő házában nevedtének; viadalhoz háromszáz tizen nyólczat ké-
 szíte, ellenségének utánnok indula kik az ő attyafiát a' *Lóthot* el-rablák és
 fogságra vivék; meg veré ellenségit, az ő attyafiát pedig kezekből ki-sza-
 baditá, *Terem*, 14. v. 15, 16.

Amaz fegyvert viselő Századossal, (kit idvezítők az ő hitirül és kegye-
 ségérül igen meg-dicsér,) nem téteti-le a' fegyvert; sőt midőn látná, és
 csudálkoznék nagy hiti felől, Szolgájának meg-gyógyittatását nyeré,
Matt. 8. v. 10. *Kornélius* Százados az Olasz Seregnek hadnadgya, jám-
 bor, Isten-félő vala, mind az ő háza-népével egybe, ki első senge vala az
 kereszttségben a' Pogányoknak, *Att*. 10. 1. 2. Ezt a' fegyveres vitézi életer,
 nem üressíté-meg a' szent és fegyhetetlen élettül; sőt szép *háromiával*
 meg-alkudtatta. Kivel-is azt cselekedteté, hogy a' szegényeknek, igaz
 hitbül alamisnát osztogatná. *ibid*. Mit hozok többet elő: Im a' kezünk
 alá vett szent leczke, ennek igalságát, valósággal, és eléggé állattya. Ho-
 lott kérdettetvén Keresztelő János a' vitézlő népektül: *ők pedig mit csele-*
kedgyenek: hogy mint a' több népek, kik a' meg-térésnök tudományát, és
 a' Christusban való tanitást halgatták vala idvezülheffenek: Nem paran-
 csollja nekik, hogy az *fegyver viselést*, mint valami ártalmas metelyt el-
 hadgyak; hanem hogy minémű karban állásák és foglallyák magokat, s'
 tisztek mi legyen, arra őket oktattya. *Ez Sammája ez szent Oktatásnak.*

Két részre ágazik ez szent Leczke.

Az Elsőben, vagyon a Vitézljő Rendeknek, K. Jánostul való értekezése és tudakozása, idvességeknék sorfa felől. Ezekben: *Es mi mit otelekedgyünc.*

Az Másodikban, K. Jánosnak, a' kérdésre való felelete, válasz-rétele, tiszteknék eleikben való adással. Melly áll háromban:

Két első dolgoknak, mint meg annyi mirigyeknek el-távoztatásában, tialmában. Ezekben: 1. *Hogy senkit meg nerontsanak.* 2. *Hogy senkit patvarkodással, csalárdsággal, hamissan való vádlással meg ne nyomorítsanac.* Az harmadik parancsolatban, t.i. *Hogy meg-élegedgyenec az ő földgyokkal.* Ezek vadnak rendel, részenként, ez kezünk alá fel-vett szent Leczkében.

M A G Y A R A Z A T.

Kérdés: I. Ki vólt ez a' Keresztelő János, és miért hivattatik keresztelőnek: s' kitől nevezetett Jánosnak? (*Az gyengébbek kedvekért inkább*)

Felelet: *Vólt Zakariás Papnak, (ki Abiának rendibül) Aron Papnak leányi közzül, Ersébeth nevű feleségétül való fia. Ezek mind ketten Isten előtt mondanac igazaknac, kik az Urnac minden parancsolatban és rendelésében fegyhetetlenül éinac vala. Nem vólt nékik magzattyok, mivel hogy az Ersébeth meddő vólna, és mind ketten idős emberek vólnának. Az Papi tiszteknék rende szerént reá juta a' szer, hogy az Urnak templomában bé-menvén, jó illatot gerjesztene. Meg-jelenék pedig ő néki az Urnak Angyala, álván a' jó illatozálnak jóbjafellül. Monda az Istennek Angyala néki, Ne fély Zacharia; meg-halgattatott a' te könyörgéted, és a' te feleséged az Ersébeth, szül tenéked fiat; és az ő nevét nevezed Jánosnak, Luc. 1. v. 5--13. Mondatik Idvezitőnk, meg-előző Hoff-Mesterének-is. Eja. 40. v. 3. Mal. 3. v. 1. és 4. 5. Az ő Annjának méhéitül fogva Szent Lélekkal meg-telleyesedettnek; ki-is az ő Anyja méhében meg-repedett Idvezitőnk jelen-létére, Luc. 1. 15. 41. 44. Hivattatik Istennek Angyalának, vagy követének, Mal. 3. 1. Ilyéfnec lelkével és erejével el-jóttnek, Luc. 1. 17. Innét mondatik Ilyéfnec-is, Mal. 4. v. 5. Keresztelőnek pedig a' keresztésgrül, mallyre rendetetett, és tisztizszerént el-is követett, Matt. 11. v. 12. és 14. 2. 8. Matt. 3. v. 1. Jánosnak nevezetett az Angyaltul, az Istennek követétül, Luc. 1. v. 13. Ne fély Zach. v. a, imé a' te feleséged Ersébeth, szül néked fiat, és az ő nevét nevezed Jánosnak, az az Istennél kedveseak.*

II. Kérdés: *Mi adott alkalmatosságot K. Jánosnak ez Vitézlő népekkel való beszélgetésre; kérdésekre való feleletre?*

Felelet: Az Urnak szava lón Zachariás Fiához Jánohoz a' pusztaban, hogy mennea' Jordán vize mellett való Tartományban prédikállani a' megtéréseinek kerelzéségét, a' bűnnek bocsánattáyra: Igy szólván a' sokaságnak melly mégyen vala ő hozzá, hogy megkereszteltetnék ő tőle: *Vite-ra kígyóknac nemzetiségé; kicsoda mutatta-meg néktek, hogy a' reátok következendő haragot el-távoztatnátok? Teremtsetec azért meg tévt emberhez illendő gyümölcsöket.* Ek képpen prédikálván, a' sokaság fel-cmeli szavát meg-kérdik mondván: *Mit cselekedgyünc?* Felelvén monda nékik: *Az kinek két köntöse vagyon, közölye azzal, a' kinek nincsen. &c.*

Másodszor. El-jönek a' Publikánufok-is hogy megkeresztelkednének; Azok-is mondának néki: *Master, mit cselekedgyünc?* Ő pedig monda nékik: *Semmit többet ne vegyetek, hanem a' mi el-rendeltetett.*

Harmadszor: Meg-kérdék őtet a' vitézlő népek-is mondván: *Es mi mit cselekedgyünc?* Monda nékik ekképpen: *Senkit meg ne vonsatos, &c. Luc. 3. 2--14.* Ez szolgáltata alkalmatosságot K. Jánosnak az indító okkal edgyütt. *Egy szóval:* A' bűnből való igazán ki-fejtezésre, és Istenhez való meg-térésere őket inti, erőssen meg-fedvén gonofságokrul, a' widón őket mérges kígyóknac fajzatának nevezé goncsfágokéért. Annak utánna, az Istennek ellenek kemény büntető ostorával fenyegeti ha meg nem térnek. *Ki mutatta-meg néktek hogy el-távoztatnátoc az Istenec reátoc jövő haragját?* Intvén őket és kérvén, hogy az igaz meg-téréseinek penitentiának gyümölcsét teremtsék, t. i. a' jószágos cselekedetekre: *Teremtsetec azért igaz meg-téréshez illendő gyümölcsöt.*

Ellen-vetés: Hát ezek az utak, elegek vóltanak az ő idveségeknek el-vételére s' el-érésére, csak? *Felelet:* Nem, s' nem-is elégszik-meg ezzel K. János; holott a' felső tanításában, és feleletiben meg-mondotta mellyek kívántatnak az idveségnek meg-nyerésére, ugymint, az igaz hit, Istenben való bizodalom, bűnből igazán való meg-térés: itt pedig az igaz hitnek gyümölcsire, a' jószágos cselekedetekre inti; ugyan-is, az igaz hit, a' jószágos cselekedeteknélkül meg-hólt állat, Jac. 2. 17.

III. Kérdés: *Mivémié karban, és rendben álltatott Vitézlő népec leste-neo legyen ezek, kic az idveség utáral ekképpen értekeznek, és tudakoznac?*

Felelet: Vadnak olly értelemben némellyek a' Irás magyarázók között, a' kik amaz Hazája vesztett, kóborló, békeféleg rontogató gyüleléz tolvajok

jok seregét értik ezeken a Vitézeken; kiknek is *Pátrócíniumot*, bátorságot keresnek és igérnek, az Evangéliumi Tudományban; mellyek a' Pólgári tárfaságnak rontói szoktak lenni inkább, hogy sem mint gyámolítói és órizói, és az igaz keresztyéni hittől és vallástul-is igen igen idegenek, úrfek. Inkább megálhat, hogy itt K. János olyan rendben állattatott és helyhezetett vitézlőkkel beszélgét, a' kik az Ország közöséges megmaradására, javára bé-állitattanak, a' Romai birodalomnak akkori rendes Magistrátusátul hó-pénzel meg-fogattattanak; mellyek igen fámosan és felesen valának egész *Siriában*, és *Sidó Országban* el-ósolva, és helyhezetve, a' mint a' külső historiák, erre eléggé bizonyságok.

Hogy ez dológrul bizonyosabbak lehessünk, és az Ecclesiái Historiákban-is Csecsemők és tudatlanok ne legyünk, búvebben így értsünk:

Hircánus és Aristobulus, Sidó Fő Rendek, és Atyafiak, az Ország és a' Fő Papságért egymás közt versengést és veszekedést támasztván, badakozást edgy más ellen készítenek. Nem lévén elégséges erejek, mind a' kettő külső erőhöz és segedelemhez folyamodik. Hircánus, ki az ő Atyafiátul a' birodalombul ki-rekesztetett s ki-vettetett; elsőben, Idumæus Páter tanácsábul, az Aretáshoz akkori Arabianak Királyához ragaszkodék; ki-is nagy sok számu néppel, Hircánust az országban belyére állatni, és sükiben meg-erősíteni igyekezik. Ezt látván Aristobulus, ő-is a' nagy Scaurushoz, akkori Romai Imperatorhoz esk: végre sok adományával és kincsével meg-gyórvén, óltalmul lón-mellette. Melly dolog, olly felelmet szerze Aretás sükében, hogy kételenitessék fel-tett szándékát felben badni, és illyen

módon Arabiában bonnét ki-jött vala visszjá menni: Nem sokkal az után, a nagy Pompéust, (Romai Hadnagyt) a midőn Tigranest baddal meg-győzte és el-vesztette volna, Damascusban menvén, Aristobulus, nagy ajándékával és kintsével magának foglalta. Hircánus is a Romai erőhöz fohyomodik. Aristobulus, Pompeust a városnak t. i. Jerulalemnek erőszakkal való el-foglalására ingerle, kizteté; Ki a Templomra-is sok Sidók veszedelmével és fel-mészároltatásával reá robana; és az Sanctum Sanctorumban, a Templomnak leg nemessebb részében (kiben nem szabad vala senkinek bé-menni, hanem csak a Papnak egyszer esztendőben) hogy azokat meg-látná, mellyet senkinek-is nem szabad vala nézni, hanem csak a fő Papnak, erőszaktétellel bé-mene. Hircánusnak-is a fő Papságot megengede, csak hogy a koronával való élest meg-tiltá. Ekkor vétetődött-el Judátul a királyi pálcza; és az Országek-képpen jutott a Romaiaknak birodalmokban. Aristobulus azonban Pompéustul, Romában valami vétke-ért küldettetik Arestomban; bonnét valami uton es módon el-szabadulván, és Judæában visszjá menvén, ujjabb zenebonát, háborgást és zúrzaavart támaszt, indit: melly dolgáért ujjobban, Gabiniustol meg-fogattatik, és Romában visszjá küldettetvén, ugyan ott méreggel meg-ölettetik. Aristobulusnak levén Antigonus nevű Fia, az ő Attyának Attyafia Hircánus ellen, az Parthusokat fel-ülteti; a kik a várost el-foglalván és el-pradálván, Hircánust benne meg-fogják; füleit el-metszik, hogy többé Fő Pap ne lebesse.

8
Antigonust ekképpen állítták helyette az Fő papságra.
Haromszázötvenket alig tölt-él Antigonus a Fő Papságban;
reá mennek Sosius és Herodes, reá szállják a várost, holott
rabságban esvén Antigonus, Antiochiában Antoniushoz
küldik, a mellyötet ez világbul ki-végzi, s el-veszti. NB.
Judeának Országá, a Romaiaknak engedelmebül, ju-
tott az Hérodésnek kezéhez, ilyen uton. Mint hogy az
Parthusok, az elebbi hadakozásnak győzedelmében magokat
el-bírvén, nagyot tulajdonitnak vala ő magoknak, gyakorta
Syriában bé útven nagy károkat tóttének. Az Romaiak
ezt látván, ekképpen az egész Tartományban vitézlő rende-
ket állítottanak, behéztettek; hogy mind a külső ellen-
séget, mind penig a gyakorta pártolkodó, s új háboruság tá-
masztó Sidóságot meg-zabolázzák, fenytékben tartásák; és
hogy minden alkalmatosságra, ha a dolog úgy bozza, készek
lennének az ellenség ellenfegyvert vonni, és így a földet békef-
ségben tartani, kíváltképpen a felelméssébb részében a Tar-
tománynak.

Ezek voltak hát azok a Vitézek, és Századosok, kiknek emlékeze-
tek az Evangéliumi historiákban gyakor helyen occurálnak, elő-fordul-
nak. Ezeknek prédikáll K. János e kezünkben vett leczkében. Nem-
tartozik hát ez azokra a gyűlevész Tolvajoknak seregére, kik sem a Tör-
vény szerént való Magistrátusért, sem az hazának békeféségben csendesféség-
ben való meg-maradásáért nem harcolnak, fegyvert nem vonznak; ha-
nem a kik minden tehetségekkel az hazát békeféségben és csendesféségben
meg-tartani akarják. Ezeket, azoknak kedveért akarám le-írni, a kik
gyönyörködteik ő magokat az Ecclesiái Historiáknak olvasásában, és an-
nak tanulásában.

IV. Kérdés: *Mire czélöz e' cselekedetivel K. János, a' midőn őket tá-
lalmazza, és egyszer s' mind parancsolatot- is ad nekikhez tanításában?*

Felelet:

Foletet: Nem azt akarja hogy fegyvereket le-tegyék, és a' melly tiszte meg-esküntenek, az alól hiteket fel-fabaditssa: hanem tilalmazza, hogy az vitézségnek saine és palástya alatt, az szegény nyomorult kőtségét, föld-népét, javokbul ki ne üressítsék; hamissan való vádlással az igye-fogyottakat ne fojtogassák; Tolvajok módgyára uton állók, foztogatók ne legyenek, (mint némellyeknek szokások vala) hanem mint idvelségeteket obajtó s' kívánó szent edények, foglallyák ő magokat szent és kegyes jámbor életben, ugy mint a' kinélkül lenki-is az Istennek Országát nem láttya. Sid. 12. 14. *Kövessétek a' békeséget mindenekkel, és a' szent életet, mely nélkül senki az Urat nem láthattya.* Parancsoltya-is, hogy meg-elégedgyenek Söldökkel; mert nincsen nagyobb kereskedés ennél, ha valaki kegyes életet élvén az maga forsával meg-elégszik; és jó lelkiismerettel, a' melly karban álltatott, abban magát gyakoroltya, és azt ékesgeti, 1 Tim. 6. 6. *Summásképpen:* Tilalmaztatik itt, a' ayilván való erőszak-tétel; mellyet el-követnek, az Isteni félelemről üressék, mind falukon, az hol hatalmat vehetnek: sőt még az magok várokon és tagjokon-is gyakorta végben vitznek, némellynek házáat dullyák, jószágát pradályák. *Okos pedig intésének ez:* Mert ellenkezik ezeknek cselekedetek, az igazán viselt hadakozásnak végeivel: mellyek ezek; hogy mindenek a' szegény hazánas javára, a' népnek meg maradására, és a' jó békeségnec, vagy meg-társására, vagy helyre álltatására tizogállyanak.

Micsoda haszna vagyon pedig annak az hadakozóknak, a' kik azokat követik-el a' hazában, a' mellyet az ellenség szokot dühös képpen véghez vinni? E' kegyetlen cselekedet mivellette azt sokakkal, sok helyyeken, hogy az nagy Istentelenségét el-unván az *viszáló rendnek* az gyámoltalan igyefogyott nemzetség, édes hazájokat kételenség alatt kellett idegen kézre bocsátani, s' magokat azoknak igája alá adni, hogy azoknak rettenetességétől meg-szabadulhassanak.

Ezekből rövideden Tudományul ródd-meg.

T U D O M Á N Y.

Az Isten dicsőségéért, a' haza Lelki és Testi szabadságának megnyeréséért, vagy békeességben való meg-társáséért, Zászlós emels, s kardot vont viszáló Rendeknek, mind azokat az Egeket s' Angyalokat iróztató, Isten büntetésékre fessető véteket, (minéműek szoktak lenni)

lenni, a' fok szegényeknek meg-rontása, patvarkodással, családssággal másoknak meg-nyomorítása, Szitkoknak átkoknak halomban való rakása: paráznaságnak gyilkosságnak tolvajságnak el-követése,) *Annaira el-kell távoztatni, hogy mind addig-is ne reménylők id-veiségeket, ne várják az ellenség hatalma alól fel-szabadulásokat, dolgoknak kívánatos elő-menetelét, a' mig ezeket Táborokból, Társaságokból ki nem rekesztik, és az szent élet-re magokat nem adgyák: s' hó-pénzekkel, avagy földokkal-is jó lelki-ismérettel meg-kell elégedni.*

1. Igasága a' TUDOMANYNAK a' leczkében, csak nem annyi szóval fejeztetik-ki. 2. Jól. 7. v. 12. *Azért nem áthatnak meg az Izraelnek Fiai az ő ellenségek előtt, hátat adnac az ő ellenségeknek, mert a' néhem szent-tetett marhánc el-vételében bűnösök: nem léfzek külömben veletoc, hanem ha ki-vestítec közzületec a' bűnösök.* 3. Száml. 25. 4. *Vedd-fel a' népuc minden véncit, és akasztasd-fel őket az Urnac a' nap előtt, és el-fordul az Ur haragjánac fel gerjedése az Izraeliöl.* Miért? mert nagy gonofságot cselekedtek az Urnak előtte, paráználkodtak a' Moáb leányival, *vers. 1.* 4. 1Sam. 12. v. 15. *Hogy ha pedig a' gonosz cselekedeston menten mentek, mind ti magatoc, mind a' ti Királyotokel vesztetek.* Solt. 44. v. 10, 11. *De mostan megvetetél, és meg gyaláztatál minket: és nem jösz-ke a' mi sereginczel; megfítamtatál minket, meg-prádáltatál azockal.* Oka ez gyaláztatnak a' nép kö-zött uralkodó nagy gonofság.

FUNDAMENTOMMAL VALÓ ERŐSSEGE AZ TUDOMANYNAK.

I. Mert Isténé a' had, az az, Isten gond-vifeléséről igazgatásatul, ere-jétül kormányoztatik. 1Sam. 17. 47. *Es meg-tudgya mind az egyben gyűlt sokaság, hogy nem segyver és Dárida által tart-meg az Ur, mert az Uré az Had.* és 18. 17. és 25. v. 28. *Az Isten pedig nem Latroknak gonofsoknak párt-tartója.* Nem lakhatik ő véle a' gonosz, Solt. 5. v. 5. 6. 7. *Mert nem olly Isten vagy, ki gyönyörködgyél az hitelenségben, nem lakic te nálad a' gonosz; Nem álnak meg a' te szemeid előtt az kevélyec, és gyűlölisz minden gonosz cselekedőket.* *El veszted a' kic hazugságot szólnac, a' vér-szopó, és álnokságnac emberit gyűlöli az Ur.* Ur munkája, Ur dolga az hadakozás, *Atkozott pedig a' ki az Ur dolgát csalárdul cselekszi.* Jer. 48. v. 10. *A' cselekszi pedig*

csalárdul, a' kir: Tudományban meg-ementett vétekben lelke ellen ő magát belé egyelíti.

II. Mert Isten erős parancsolattal parancsolta az ő népének, hogy az Táborbul minden rutságot, gonofságot ki-tisztítsanak; még csak az ember hasának sepredékjét-is hogy bé-fedgyék; mennyivel inkább az fok Istentelenségeket, Deut. 23. 9--14. *Mikor Táborban szállasz a' te ellenséged ellen, meg-örizzed magadat minden gonosztul, ver. 12. Es a' Tábor kívül valami helyed legyen tenéked, és oda ki-menni szükség tenni. ver. 13. Es legyen tenéked ásócskád a' te fegyvered mellett: és mikor le-akarasz ülni, azzalás vermet; és fel-kelvén bé-fedgyed a' mi tölled el-ment, ver. 14. Mert a' te Urad Istened jár a' te Táborodban, hogy meg-szabadítson tégedet, és a' te ellenségedet adgya a' te kezekben: Legyen a' te Táborod tiszta, és ne lásson ti között ec valami rutságot, és el ne forduljon te tölled.*

III. Mert az olyan latroknak, Isten nélkül valóknak bűnds seregének hadakozása, eleitül fogván boldogtalan szokott lenni; nem nyerte az a' hadbana' győzedelmet, hanem gyalázattal illettetett, Példa erre az Izrael, Száml. 14. 41--45. *Es monda Moses: Miért szegitek meg ilyen módon az Urnac beszédét? kétség nélkül nem megyen az véghez; fel ne menyetek (t. i. hadakozni) mert nem léfzen az Ur ti között ec, hogy el ne hulljatoc a' ti ellenségetec miatt. Mert az Amalec és Cananeus vagyon ti előtíetek, és fegyver miá hullanátok el, mert mivel hogy el fordulhatok, hogy ne járnátoc az Urnak után, nem léfzen az Ur veletek. Mind az által igyekezénec fel-menni az hegy nec tetejére. Alá szálla azért az Amalek, és Cananeus nemzetsége; és megvervén, vágác őket mind az Hormáig.*

Acháb, hitván femmire kellő Izrael Királynának is ilyen boldogtalan csatája lön egykor, 1 Kir. 22. v. 17--35. 2 Chron. 18. v. 16--34. Miért? mert felette igen Istentelen ember vólt, mind az hozzá-tartozókkal egyetemben. 1 Kir. 21. v. 20--25. Az Ephraim fiainak-is. 1 Chron. 7. v. 21. A' Sídóknak. Jer. 37. v. 4, 5.

A' TUDOMÁNYNAK IDVESSEGES LELKI

HASZNOS Epületi

Első Lelkünkre való szabása. TANITAS, OKTATÁS.

I. Minekelőtte hadakozni ember Táborban szállasz, annak előtte felette szükség, s' el-multhatatlan dolgoznak tartásigaz hírszert tenned, tenen magadat meg-íszentelned, a' te bűneidrül keferveffen vallást tenned, Iste-

Istennel meg-békélened. lelki ismérteidben csendesnek nem háborgónak lenned. Isten segítségül hívásával kell Zászlódat fel-emelned, kardodat oldaladra kötnöd; ha dolgoznak, s' Táborozásodnak, harczaidnak, csatáidnak bődög ki-menetelit akarod látni. Solt. 20. v. 6. *A' mi Istenünc nevében Zászlós emellyűns.*

II. Akár mennyin legyenek az istenteleneknek seregei, s' csatollyanak is bár melléjek fok számu ezereket, hasonlókat magokhoz (mint ma akár melly Istentül el-szakatt, Istent meg-tagadó, igaz vallása, vére el-áruló *príbékeket*) ritkán láttyák azoknak az hadakozásban való győzedelmeskedéseket.

Sokad és felesed magával mégye *Acháb, Rámorb Gileádra*, de ugyan bégyennel és pionsággal tére meg, és maga is gyalázatos halállal el-vezze. 1Kir. 22. v. 37. *Benhadád* az Syriaibéli Király *harmincz két* Királyokkal méne Samaria ellen; de szégyent valla; sok Izámu seregeit le vágák, végre ő maga is gyalázattal pionsággal el-szalada. 1Kir. 20. v. 1-21.

Ellen-vetés: Hát az hitetleneket, nem szabadé semmi uton módon a' ke-resztyéneknek szükségeknak idején ellenségek ellen segítségül hivni, segítségekhez folyamodni?

Felelet: Az második Tractámban erre meg-feleltem, olvasd ott.

III. Az igaz *igy* mellett is a' maga meg nem alázódott, igaz poenitentia-tartás nélkül hartznak állott Isten népe is, el-vezti a' nyereséget, nem éri-el a' győzedelmet; gyakorta gyalázattal és bégyen orcza pirulással soktak meg-alázattatni. Igaz vala igyek az Izraelitáknak, az Bénjáminitákkal, de ugyan két izben a' Bénjáminitáktul igen meg-verettetnek, ugy hogy negyven ezeren közzüllők el-bullának, *Biráq. 20. 21-25.* Mi lehetett ennek fontos oka? Ez, mert noha igazán, Isten parancsolattól és jóval-lásából szálnak Táborban; mind azáltal, mint hogy a' magok erejekben fel-fuvalkodának, az Istennek kegyelmes segedelme felől, ugy a' mint illett nem eszmélkedének, igaz poenitentia-tartás nélkül robantanak Attyok-faira, ezért alázttatának meg, és orcza pirulással bé-telének.

II. H A S Z N A.

Meg-győzés, és nagy szánakozással való Czáfolás. Böldogtalan, s' igen igen nagy Arvaságra, s' mézfárszékre rendeltetett *Tábor* hát az, s' a' Vitézlő népek is igen berencsétlenek s' gyámoltalanok, a' kik között a' Tudományban fel-tett vétkek uralkodnak. Böldogtalan annak ellensége ellen, mind

ki-meneteles' mindbé-jövetele. A' maga hóhérat gyilkosát véle hordozza az, melly holott végzi-el életét, csak ingyen nem-is tudgya remélneni. Csak hiában szálnak ezek Táborban, Zászlójokat csak hijában emelik fel, hijában vetik kezeket a' kardra, mert azokkal az Ur ki nem mégyen; mindenkoron gyalázzattal, nagy kudarczal, vitézeknek nem kicsiny kárával, hiával térnek vízfzra, *Solt. 44. v. 10, 11.*

Nem taníttya ezeken Isten kavjokat az hadakozásra, mint az ő nevében harczolóknak, Solt. 144. v. 1. Sirnak az Izrael Fiai az Ur előtt, és nem halgatá-meg az Ur, s' nem-is figyelmeze beszédekre, mert a' gonoszt, a' melly köztöttek el-áradott vala, ki nem irták. *Deut. 1. v 45. Így matórekedünk, ellenségünk ellen készülünk, azonban nem jün-ki az Ur a' mi sereginkkel. Miért? Mert el-áradtak az fok Achánok; a' káromkodó Rabskék megfelelőedtenek; az parázna Zimrik és Chozbik bánanélkül valók; a' gyilkos Jábok, (kiket még az Urnak óltára mellül-is el-kellene huzni) meg-fokafódtanak. Nem mégyen Isten el veletek tudotokra légyen, valamig a' fok gonoszt közzületek ki nem irtjátok. Utaznak ugyan némelyek hogy Arulók vadnak köztöttek, s' abban nem mehetnek elől dolgokban. Igaz! bizonyára a' vagyon, de kicsoda légyen az? A' köztök el-áradott undok vétkek, mellyek minden jó szerencsének akadályai, meggátoló Malom követi. Ez a' nép közt az Aruló. Szájában forog ugyan foknak hogy ő az Isten dicsőségeért hadakozik, hazájából azért üzetettet ki, azonban minden istentelenségben ő magát gyönyörködteti. A' maga cselekedeti bizonyosság ő ellene, hogy ő nem Istenért, hazájáért hadakozik, hanem hogy prädállyon, rontson, és a' szegénységet emésztsze és rongálja. Ebben torkig ül ma a' mi Táborunk (becsület azoknak a' kik nem illyenek) Még-is csudálkozunk hogy Isten sereginkel eddig ki nem jött; diadalmat nem adott; sírván ki-bujdosott édes hazánkban eddig vízfzáz nem vitt. Nézd-meg csak mint foly dolga a' mi vitézinknek, s' meg-sünöl csudálkozni az szabadulásnak előttünk ugyan el-futásátul.*

Nem találatnaké-fel ma a' mi Vitézld népeinkben azok az farvas vétkek, kiket K. János a' fel-vett leczkében tilt? A' fok szegényeknek minden kiméllés nélkül való meg-rontása, *nemé?* De mehetnéké ki házokon kívül valami raborás munkájoknak végben vitelére, hogy békeségek lehetne túllók? *Házokon kívül az fok fosztás, tolvajlás, fanyargatás, egy kendője, kési, hitván Izürdcskéje rajta meg nem maradhat; vetni való magvát szekeréről torkon verve le-huzza, buzáját, árpáját, szénáját minden kiméllésnél-*

lélnélkül, éteti tapodtattyá, annak felette keményen meg-tagollya, hólt elevenen hadgya.

Házokon belől a' nagy kegyetlenség, Templomoknak, házaknak fel-tö-rése, azokban kicsiny jószágocskájoknak el-prædálása, sákmanyoltatása. Etelek nek illendöképpen ki-szolgáltatásával meg nem elégefnék; hanem edgy szempillantásban mindenét el-fogyatná, semmivé tenné, hogy étel-halálra jut *Cselédestül*, arra keveset bajt. *Feleségét, leányát, szolgálóját* ha meg-ronthattyá szüzességében azt el-követi.

Az második, nem találatiké bűvön-fel? Patvarkodással, csalárdsággal Felebaráttyoknak meg-nyomorítása. Ennek színe alatt hogy ellenek ta-madott, *Rebellis, Pártos*, soka ma kóldulásra jutottanak; egész városok-nak marhájokban többire, sok helyeken semmi nincsen; ez hamis út és *practica* által, sok *Istenfélők*, Istenes keresztyének, kik az *Isten Sionának* szabadulását nagy ohajtással mi velünk edgyütt nagy kívánsággal ohajtyák, éjjeli és nappali fohászokodásokban, a' szabadulásért Istennek könyörögnek, törekednek, és buzgólkodnak, *Mazurrá*, szegényekké lettek, azokat jól meg-saczczoltattyák, nyuzzák, és minden kegyetlenséget, mint valami el-lenségen kegyetlenül végben vívznek.

Szítokoknak, átkoknak halomban való rakása az eget verdefi, éri; enélkül sem étele, sem itala, nem jó izü; ennélkül nem szólhatnak beszélhetnek; sőt a' mikor az halál révén vadnak-is, és ellenségekkel ha szemben szál-nak-is (mintha a' szítok és átok által ellenséget verhetne) ugyan okádgya és szórja a' sok bitkokat káromkodásokat. *Jésust* kiált elsőben, hogy aa-nak ereje és segítsége által győzzék-meg ellenségeket; Csak hamar az ör-dögöt-is a' Christus mellé csatoltyák. *Rajta az ilyen attán, teremtetén*: Ekes csata, és elő-meneteles, hol az ördög hírével mennek a' viadalra! Tudodé hogy nem lehet a' Christusnak a' Béliállal békefésége, edgyesége, *1. Cor. 6. 15.* Ez ronta-meg eleitől fogva; ördögnek szolgáltál, azért ő-is kinnal fizetett és fizet szokása szerént.

Még-is csudálkozol rajta, hogy Isten a' te Táboroddal nem jár? Az harcra a' te seregaddal ki nem mégyen, diadalmat nem ad? Ne azon csu-dálkozzál hogy ezek így folynak, hanem az Isten hozszu tőrös' várakozó kegyelmén, hogy edgy-is fenn maradott, s'álhatott még a' mi vitézink köz-zül.

Egy *Achánért* a' lopás dolga végett, mennyin hullának-el az Izrael Fiai közzül? Külömben ki sem méne az Ur vélek, valamig a' gonost közzülök

künnem

ki nem irták, Jos. 7. v. 12. Irrtanák-ki csak a' fok *Achánokat* a' miéink köz-
zül-is, meg-fzánna Isten, a' fok lelkeket gyötrő *Lóthokat*, s' a' keferves lel-
kű *Ilyéfeket*, s' meg-kegyelmezne a' népnek. Egy káromkodó *Rabfaké-*
nak, s' hozzá hatonlók nak, kik az élő Istent meg-káromlották vala, károm-
kodásokért, az Isten ház nyolczvan ezeret le-vágata az Affyriusokban, *Esa-*
37. v. 36. Mit várhatz te-is egyebet ennél káromkodó, szitkozódó, hason-
ló gyalázattal keveri-bé Isten orczádat, ha még-is nagyvak-merőül bűnöd-
ben tovább-is meg-általkodol, s' ezeket el-követed.

Vagyoné hirtékkel hogy ki-mondatott ellenetek a' kemény sententia, hogy nincsen az Ur veletek. Deut. 1. v. 41. *Ne mennyetek-fel és ne harezol-lyatok a' ti ellenségétec ellen, mert az Ur nincsen veletec, hogy meg ne verette sse-tec a' ti ellenségétektől.* Szánnya és keferüli az én *Lelkem* a' ti lelkeketek, hogy nincsen olly orvos köztetek, a' ki ezt a' vérrel folyó sebet meg-orvoslaná, és jó irral bé-kötőzné! *Mi haszna* ez uton hogy harezolunk, magunkat foj-togattyuk fogyattyuk? Jobb volna a' fegyvert le-teűnk, a' *Táborozás* nac bé-két hadunk, ha ezt a' meg-akadályoztató köz falt közzülünk ki nem akar-juk vetni! *Mi haszna* s' elő-menetele lön eddig hogy ennyi fok ezeren meg-óletének közzülünk? Mert keveset nyerénk ennyi fokaknak halálával! Meg-fzabadithattya Isten az ó Anyaszentegyházát az *üldözök* keze alól más uton és módon-is.

Vétkeznek nevezet, és személy szerént a' *Tudomány* ellen, a' *Tábornak*, *Vitézlő* rendeknek, *Fejei*, *elől-járói*, *Gubernatori*, u. m. *Királyya*, *Fejedel-me*, *Generálissa*, *Kapitánnya*, *Hadnagya*, és akármí tiszttben bé-állítatott rende, a' ki az ó reá bizattatott tisztit, resten, lágyan, tunyan viszi végben; annak serényen viselésében csak gyengédeden *puhán*, *Afszony-ember* mód-gyára forgattya magát.

De hogy hogy vihetné végben reá bizattatott tisztit, holott foka ő ma-gok első a' gonofságnak el-követésében. (*Ne végye reá a' ki nem olyan*) két kézzel kapja, az alatta lévő vitézlő nép a' gonofságot ha láttya hogy az ő előtte járója *gonosz*, *feslett erkölcsű*, életű. Az *fejétől* vész-meg gyakorta, a' *nép*, az *ország*, a' *város*. *Esa. 43. v. 27, 28.* Ugy vezti-el ofztán az Isten, a' hamiságért az embert, a' *Nemzetséget*. *A' te Atyád vétkezett előfeször, és a' te irás magyar ázoid hajlottanak el én tölem. Annakokáért fertelmeféknec isélem a' szentségnek Fejedelmét, és a' Jákóbot veszedelemre rendeltem, és az Izraelt gyalázatra,*

Sokan az *Elöl-járók* közzül *lágypásztoroc*; ha meg-fenyítik-is az alattok lévő-

lévőket, csak *emigy amugy*, hízkelkedő beszéddel, édesdeden, igen lágyan, mint a' szegény *Eli-pap* az ő lator fiait, 1*Sam.* 2. 13. 24. Csak részesüllyenek a' praédált, tolvajlott, erő-sza kkal el-vont marhákban, jószágban; el-halgatya affelől alatta való vitézének latorságát, bűnét meg-észí, és így annak vétkeben részes léfzen. Nem gondollya, hogy *jaj* vagy on annak a' végén. *Esa.* 33. 1. *Jaj* teneked a' ki kóborlasz, praédalsz, tolvajlasz, holott se nem kóboroltattál; ki más ellen hamissan cselekezel, holott se veled hamissan nem cselekesz nec. Mikor meg-szűnöl fosztani, te-is meg-fosztatol; mikor az hamis cselekedet nec véget vetendesz, te veled-is hamissan cselekesz nec. Ez léfzen jutalmok mind azoknak kik az istentelenségben bé-merülnek.

Sokan *Tókéc*, nével elől-járók, félnek a' bűnöst meg-inteni, zábolázni, büntetni. Innét fokott Istennek büntető ostorául következni az Elöl-járókra, hogy azoknak *Authoritássoc*, méltóságok, az alatta valókrul meg-utáltatik, semmiben hajtatik; és a' melly vétket meg nem büntetett az ő alatta valóiban, az ő alatta valói meg-büntetik gyakorta az *Magyistrátusok* ban.

Kérdés: Hányféleképpen részesülnek az *Elöl-járók*, a' *Magyistrátusoc*, az ő alattok valóknak bűnökben? Avagy ember, más embernek bűnben, hány utakon fokta magát belé egyelíteni, s' részesé renni?

Fel: Nyólcz utakon: 1. *Tanács adással*; a' midőn gonosz tanácsot ad másnak a' bűnnek végben vitelére; mint *Bálám Prophéta*, rossz tanácsot adván, hogy bűnben ejtheffe az Izrael népét, Száml. 3 1. 16. coll. 25. 1, 2. Igy *Achitophel*-is bűnre tanácslá *Abfolont*. 2*Sam.* 17. Igy *Cajaphás*, Luc. 11. v. 49. 2. *Parancsolat adással*; Igy vétkezék *Dávid*. 2*Sam.* 11. v. 14. *Saul*. 1*Sam.* 22. 17. 18. *Herodes*, Matt. 2. 16. *Herodes Antypás*. Matt. 14. 2, 9. *Pharabó*, ki-jöv. 1. 16. 3. *Meg-edgyezéssel*, akarattal, véte edgyütt örülvén a' dolognak el-követésében. Igy esék-meg szent Pál, Act. 22. 10. Solt. 50. v. 18. 19. 4. *Izgatással*, kiztetéssel, ősztonózéssel: A' *Sidóc*, Marc. 15. 14. Ezt tilalmazza sz. Pál, Eph. 6. 4. 5. *Halgatással*, az dolognak veszteglésével ki nem jelentésével, hunyoritással. Ez kőben űnik meg szárokat, az halgatók karjai alá párnát vánkost rakogató *Laodiceabéli* Angyalhoz hasonló *Predikátoroc*; a' kik féltvén a' *konczot*, és hogy orrokrul a' *palaczk*kel ne esék, a' népnek bűnöket meg-észik, ki nem kiáltják; mellyre nézve az Istennek *Lelke néma ebeknek* is hívja ez illyeréneket, *Esa.* 56. 10. A' külső *Magyistrátusok* is, gyakran esnek ez aránt hibásban. 6. *Kedvezéssel*, *Párociniummal*. A' jámbor *Eli-pap* e' szerént vétkezék az ő lator.

lator fiainak kedvezvén, csak *emigy amugy* lágy beszéddel inté őket latorságokru, 1 Sam. 2. 23. 24. coll. 4. 17. 18. Erre nézve szent Pál, Eph. 5. 11. 7. *Társalkodással*, a' mikor a' gonoszban társul adgya magát, Solt. 50. 18. Prov. 1. v. 14. 15. Eph. 5. 7. 8. *Oltalommal, pártfogással*; a' gonosz-tévót kézben nem adást, Prov. 17. 15. Ez utakon ejük lelkeket a' kelepczében ama' hitván meg-bélyegeztetett lelkű fecsegő *prokátoroc, Bírác*, kiknek is a' *Tophet* már eleitül fogván el-készítetett. Esa. 30. v. ult.

Mondasz: Minden kicsiny vétekért, sőt még a' tetemesekért-is nem kell az Vitézeket meg-ölni, mert annélkül-is keveslen vagyunk, kár-is a' jó *Ka* *mat* meg-ölni.

Felelet: Nem kár a' *Gyilkost*, a' *Tolvajt*, az *hazára tüzet hozó*, Isten büntetésre le-vonó embereket az Isten népe közzül el-vesztetni ki-gyomlálni, errül parancsolatot adott Isten ki, mint bűséggel fellyebb meg-mutatam. Vitéz ember volt *Joáb*, uymint a' Dávid seregének Fő *Generállya*, az hazának-is valóban sokat szolgált, de a' gyilkosságért csak ugyan meg-öleték, 1 Kir. 2. 31. *Achán-is* nem utolsó ember volt *Izraelben*, de ugyan az lopásért meg-kövezék.

Mondasz: De ki látott szent hadat? *Felelet*: *Abrahámnac* voltanak hadai, de nem olvassuk, hogy Istennélkül valók lettenek volna. Dávid-is had viselő ember volt, és ő alatta voltanak vitézek; mindazáltal, ugyan ugy téfznak az *Nábál* szolgálai felöllök bizonyosságot: *Felette igen jámbor emberc voltac mi hozzánk, és semmi boszszuval nem illetenec, és nem volt soha semmi szükségünc nekünc mind az idő alatt is, mig ő vélec jártunc: mikor a' mezőn voltunc. Mert mint egy hófaluuc voltac minékünc mind éjjel és nappal*, 1 Sam. 25. 15. 16. *Josaphátrul Gedeonrol-is* ekképpen gondolkozzál.

Még-is mondasz: Nincsen hó-pénze, fizetése a' Vitézülő rendnek, ez okáért ugy korlátban, s' fenytékben nem szoríthatni a' mint a' dolog ki-vánná?

Felelet: Ugyan még sem szabados a' *szegénységet* tojtogatni, saczczoaltani Istennek erős fenyegetése és tilalma ellen; hiszem nem az *szegénység* ellen kötötted oldaladra fegyveredet! Vagyon ellenség, praedáilyad és saczczoaltasd azt. *Bizony dolog*, hó pénzének kellene lenni a' Vitézülő rendnek, mert a' mint az Apostol szöll, fenki-isa' maga sóldgyán nem vitézkedik, 1 Cor. 9. 7. a' rendes utya ez volna; de más képpen esett a' dolog; rend-kivül történt az haza állapottya; közönséges romlásának *orvoslásáért*, *Lelké s' resti szabadságáért* öltözött fegyverben a' nép, s' nem kellene hát

azért

azért feletőbb zugolódni; mert meg-csalhatatlan jele, a' ki ho pénz nélkül, ilyen községes nyomorúságban nem akar harcolni, nem kell annak felette igen az Isten, a' Haza, a' Szabadság, hanem a' maga rőtözödése. Nem így cselekvének ama fényes Fejedelem *Borskai István* idejében a' Magyarok, a' kik többire hó pénz nélkül a' haza szabadságáért harcolnának.

I I. Vétkeznek személy szerént az olyan Vitézlő rendek-is, a' kik minden Isteni felelem nélkül úres életet élnek; mintha sem Isten, sem *Meny-Ország*, sem *ördög*, sem *pokol* nem volna, a' ki soha-is meg-büntetné a' bűnért. Gondolodé te a' ki ilyen vagy, hogy az Isten, ez te gonosz cselekedetedet nem láttya? avagy bé-hunt hivalkodó szemmel nézi? *koránt sem*. Mit mond a' *Dávid* Solt. 12.6. *A' nyomorultaknac pu/zsztatásokért, és a' szegényeknek fohászokdásokért, mindgyárást fel-kelet, azt mondgya az Ur, s' meg-szabadítom azokat.* Hogy hogy mérészfz hadakozni, ellenséged ellen ütközetre menni te bűnnek *Férge*, holott el-hitetted magaddal, hogy soha jo szerencsés nem lézszfz, mivel elődben állanak, tellyes életedben való gonofságodnak *roppant seregei*, a' mellyek felelmet oltanak fivedben, reád támadnak; lekdel iméretit kétségben ejtik; és így az ütközetről, viszá térsz, gyalázatos furára kényszerittetel, málok kal-is fézgyent vallatz meg-futamtatod. A' régi Magyaroc nem voltak olyan gyalázatos furók, szaladók, (olvald-meg bár az hiltoriákat, melly gyalázatos dolgodért ma az Idegen Nemzet nevet, *Comœdiáz*, jól tudgya dolgodat, s' azért mégyen olly bátran szemben veled.) Ha azok fel-kelethetnének ma, vagy meg-tagadná e' mostani Magyarokat, avagy kefervessen meg-firatnák. Az előtt minden népeknek rettentésekre vala e' magyar Nemzéség; de most fő csóvására mindeneknek jutott. Ez-is következék e' nagy sivnek el-olvasásából, mint hogy szerencsétlenné lett dolgaiban, ottan csak el-illant, által mégyen az Isten ellenségének *Táborában*. Ekkor tetfik-meg már világoson, hogy nem az Istenért, sem az haza szabadítására, óltalmára kötötté szabályját oldalára, hanem az maga *Tolvaj* kívánságának végben vitelére, meg-enyhítésére. Ugyan-is, ember az ő besédébül és cselekedetibül iteltetik mind igaznak, mind pedig hamisnak. *Matt. 12. v. 37.* Ha a' Christussal voltál, s' érette harcoltál, miért emeltesd hát fel ő ellene sarkadat az árulo *Judással*, *Job. 13. 18.* *A' Christus hívei között mentél ugyan ki, de nem voltál a' nyáj között való juh*, *1Joh. 2. 19.* Nem mondhattya felőled azt édes Idvezitőnk: *Ez az az a' kic én velem meg-maradt az én nyomorúságimban.* *Luc. 22. 28.* *Mivel őtet meg-tagadtad, ő-is meg tagad,* *Matth. 10. 33.*

Te-is pediglen a' ki meg-maradsz az Isten igye, és Isten népe mellett; hogy ha meg-maradsz csak, e' még nem elég az *idveségre*, (mint fellyebb hallád) a' fient élet kívántatik ide. Ha fönloképpen mit gondolsz *te-ü*, s' mint léssen dolgozod, ha ez viadal közben azon káromkodásoddal, gonofságoddal állás a' meg-olthatatlan tűzre! Mert a' ki miben találtatik, abban ítéltetik. *Es ha le esendő a' fa délre, vagy északra, a' mely helyre le esic ott marad.* Præd. 11. 3. Vajha azoknak számát látnád a' kik ilyen alkalmatossággal állottanak *Pokolra!* *Lelked* el-ájulna, *Szived* el-olvadna benned azoknak fokságát szemlélvén; annál inkább keserves soha meg nem íratható állapottyán! Senkinek is majd, halálához inkább késebbnek nem kellene lenni, mint a' vitézlő embernek; mert egy *vágás, lövés, szurás, lövés, s' ottan meg-hal*; s' a' miben találtatik, abban ítéltetik. Ha *szitkozódásban, átkozódásban, részegségben, gyilkosságban, tolvajságban, örök halál, veszedelem, a' juralom*; mert a' ki vét a' testnek, a' testből arat veszedelmet magának, Gal. 5. 8. Oh a' nagy Istenért Vitézlő rendek, ne tartsátok játéknak, s' kockának *Lelketec idveségét!*

Itt már azt mondod: Ezek mind így vadnak, Lelkem ismérleti téfzen mind ezekről bizonytságot, s' meg-csalhatatlan *jelének* is látom ezeket, eddig való boldogtalanságunknak; De hogy ez után, magunk kárán tanulván, inkább bölcsébbek lehessünk, jer taníts meg, mitsoda utakon s' módokon orvosolhatnánk meg mind ezeket, s' állithatnánk is dolgunkat jobb karban?

Felelet: Az Hadakozásnak Mesterséges tudományarul kell ez aránt értekezelnünk. Valaki azt kívánna, hogy a' *hadakozásban* boldog előmenetellel dolgai ékesüllyenek; Szükség annak felette igen, a' *Hadakozásnac requisitumit* jól meg-vissgállya; annak környül álló dolgait jól megfontollya, igazán hadakozzék.

Az igaz Hadakozásnak *törvényes Regulai* két karban állittatnak:

Első, helyheztetett, az hadnak igazságos voltában; Légyen *Igaz. 2Kir. 14. v. 18, 19, 20.*

Második, a' hadakozásnak cselkedetiben, *Atiojában*, 2Chron. 13. 6-11.

A' Hadakozónak légyen *igaz oka*, *igye* az Had inditáfra; mivel az igaz igyért kívántatik a' hadakozás; a' helytelen, hamis, nem kénserítésből való, semmiképpen nem javaltatik, s' nem-is hasznos.

Példának okáért; Az mai hadakozás, mely a' *Magyaroc* és *Németec* közt fenn vagon, valamellyik részről igaznak kell lenni: vagy az *Magyaroc*, avagy

avagy az *Németec* részéről. Ha igaz és helyes a Magyarokra nézve, hamis és nem rendes a Németek rendire. *Ellenben:* Ha pedig a Magyarokra hamis, igaz léfzen a Németekre nézve. Ez kettő között igaz itele-
tet miképpen tehets, s'el igazodhatszál ebben, vigyázz im ezekre:

A' törvényes igaz Had, ekkor léfzen rendes, ha törvény szerént való igaz Magyistrátustól, u.m. *Királytól, Fejedelemtől*, a' népnek elől-járaitól kezdődik, indittatik, igaz és fontos okokra, szükséges végekre, s' hasznos dolgoknak végben vitelére nézve, *régulás* cselekedetek által. A' minémű vala *Asa* Királyé Jeroboám ellen, 2Chron. 13.

Ez három dolgok szükségesképpen erre meg-kivántatnak.

I. A' *Személyec*, kiknek köteleiségekben áll, és a' kik közt az *Had* támad.

II. Az *Ok*, úgy, a' miért az hadakozás léfzen, indul.

III. A' jo mód, mellyel meg-határozatszék, korlátban vétetsék, minémű szabadon uton kellyen azt el-követni, módgyával légyen.

A' *Személyt* ha gondolod; Ebben meg-kivántatik mindenek felett. 1. Kinek kell hadakozni. 2. Ki ellen szabadon? tilalmasé, nemé?

A' mi az elsőt nézi; magános személynek, egyátallýában tilalmas: hanem *Publica persona*, közönséges személy légyen az, a' melly igaz törvényes uton jutott a' *Magyistratusi* tisztre, úgy mint a' kinek, és a' kire Isten-től bizattatott a' *Republicánac*, Polgári társaságnak igazgatása. Ez uton indítának hadakozásokat az Istennek népe közt *Moses, Dávid, Josua*, ellenségek ellen. A' magános, edgyes személy, *Privata persona*, ha a' Magyistratusnak akarattya ellen, magahitségből, magát az helytelen hadakozásban bele egyelíti, felette igen vétkezik. *Más oka* vagyon, s' különb karban álltatnak azok a' személyec, a' kik nem *simplíciter* egyátallýában, nem minden tekintetek kívül alája vettettek a' felső hatalmaságoknak, a' kire bizattatott a' *Republicánac administratioja*, igazgatása, törvényeknek ki-folgáltatása, hogy a' Polgári társalágot oltalmazzák, *gubernállýac*, kormányozzák, s' békességben tartásák. Ezek noha nem első Magyistratusok, de ugyan az *elsőc* után rendeltetett *Birác*. A' minémű vala *Dávid* még *Saul*-nac életében, a' ki hadat indíta a' *Philistusok* ellen, sereget gyűjtven ellenek, hogy az *Kebila* várossát a' meg-hállás alól fel-babadítsa, jollehet a' *Saul* utól erre parancsolatot nem vett vala, 1Sam. 23. Így a' *Maccabzusok*-is igen jól cselekvék, hogy ellenségek ellen fegyverhez nyultanak.

II. *Kérdés:* Ki ellen szabad Hadat indítani és hadakozni?

Felelet: Szabados Hadakozni csak az ellenség ellen, akár külső akár belső legyen az. Ekképpsen hadakoztanak ellenségeik ellen, *Abrahám és Jósue*, kiknek ellenségek külső vala. Az *Israeliták* magok felekezettek ellen, kik belsők valának a Bénéjáminiták ellen. *Birá*k. 20. *Dávid*-is az *Israel* ellen, a' kik az *Isbofetne*c párryán valának, *Abner* hadnagyságában. 2Kir. 2. *Tálmás*, és nem Szabados ellenben az *Atyafiak*, azon vérek, azon vallásuk ellen harczolni; (a' mint ma cselekednek az igaz vért, igaz *Magyarságot*, igaz vallást meg-tagadó *Hajdu városi Gadarénusi* természetű *hitván* emberek, és ezekhez hasonlok) Nem akará Isten hogy *Roboám Judánac* Királya hadakozzék az ő Attyokfia, a' *Jeroboám* és az *Israeliták* ellen, a' kik a' *Dávid* házatul el-fakadtak vala, 1Kir. 12. 24. Ez uron nem szabados hadakozni az *Atyafiak*nak egymással; akár külön országbéliek legyenek azok, akár pedig azon tárfaságnak veled edgyütt élő tagjai, vagy vérberént valók. A' mellyet ha valakik vakmerőképpen el-követnek, Istennek rettetes büntető ostorát el nem kerülük; mint az *Ephraimiták* példája ezt igaznak lenni világosan tanította, *Bir.* 12.

IGAZ OKA A' HADAKOZÁSNAK.

Az igaz Ok, úgy tési az Hadakozást rendfésé, Igazzá.

Szolgáltatunk pedig erre, vagy mi *magunc* avagy *mások* is alkalmatofságot. Magunk ekkor adunk igaz okot az hadakozásra, A' midőn.

I. Az igaz Isteni tisztelget az hazában sziveffen mind két kézzel oltalmazzuk, meg-tartjuk; minden *Impetitori* üldözői és kergetői ellen, (akár kívül valok legyenek azok, akár az hazának lakói) bátorságossá tesszük, és mind az vérigezért sziveffen harczolunk. Bizonyittják e' dolgot a' példák, *Jos.* 12. 31. *Neh.* 4. 9. *Dan.* 11. 34.

II. A' közönséges igazságnac, ki nem szolgáltait, avagy háborgatoit, es-vehetőit meg-zabolázzuk, és érdemlett büntetéssel büntettyük, s' tistek-re serkentjük. Ez végre hadakozának az *Israeliták* a' Bénéjáminitákkal Isten parancsolatlyából, *Bir.* 20.

III. Az Országnac szabadságát, közönséges békeféségét, a' Földnek lakóit, s' annak javait meg-örizzük; vagy a' praédáló ellenségtől vissza hozzuk, nyerjük. 2Sam. 8. és 10. és 11. *Bir.* 19. 29. Nincsen-is egy igazabb ok a' fegyver fogásra, mint az *bódlásnac*, *Jobbágyi* szolgálatnak el-távoztatásáért, a' hatalmaskodni akaró nemzetség ellen, midőn ki-kelünk, s' fegyvert fogunk; és a' kik szép szabadságunktul meg-akarnak bennünket fosztani, s' ilyen módon szolgai állapatra juttatni, azok ellen kezünket fegyverre vetjük.

Mások-is, a' kívül valók, szolgáltatnak igaz okot. *Ekkor*, A' mikor.

I. Jámbor borbédink, (legyenek bár más nemzetiség) velünk egy vallásuak, igaz vallásokérr, nagy hatalmassan, istentelenül, az kamis vallásuakról, *üldözsetnek*, háborgattatnak, *elnyomattattak*. Tartozunk Lelkünk kötelelése alatt, ezeknek ilyen nyomoruságoknak idején (ha lehetőségünkben vagyon) oltalommal meg-sabadítással lenni, segítségekre menni. Igy cselekvék régen a' nagy *Constantinus* Csásár, a' midőn hat rendbéli vérhűt ellenségek ellen a' keresztényeknek, u. m. *Diocletianus*, *Maximianus*, *Galerius*, *Maxentius*, *Maximinus*, és *Licinius* ellen alkalmas időben segítségére méne; és Isten jó voltából rajtok hatalmat vévén meg-sabadítá, szabadságokban helyre állatá.

NB. Segítségül lenni annak okáért a' kívül valóknak, (a' minémüekről főllánk) kiváltképpen az *bítnoc* vallásnac dolgában, nem csak nem búkség, hanem ugyan *lelkünk* kötelelése alatt-is, kénberítettünk.

II. A' mikor *Confederatiós* borbédink, kikkel *szövetséget frigyet* tartunk ellenségek miá praédára jutottanak: akkor frigy és szövetséges kötelelése-günk tartya, hogy azoknak segítséggel legyünk. E' végre *Abrahám* Attyafának a' *Lóbnac*, a' *Sodoma* és *Gomorrabéliekkel* egyetemben segítségére, az ő házában fel-nőtt szolgálival fel-fegyverkezék; és őket ellenségeknek, kezéből ki-sabadítá, a' praédát vissza nyervén, *Terem. 14.* Az *Izraeliták-is* a' *Gibeonitákat* így szabadíták-meg ellenségektől, *Jof. 10.*

Ezeken az *Okokon* kívül, senki ellen nem szabad hadat indítani, akárki-nek-is; mert hogy ha maga fel-tuvalkodásából, vagy *másnac* meg-utalásából valamely, és valaki, helytelen s' hasontalan hadakozásba ő magát bé egyelíti, s' másokat-is ellene fegyver fogásra indit, mind magának, s' mind hazájának, *Országának*, nem kicsiny veszedelmével és kárával, ennek boldogtalan ki-menevelit meg-tapaftallya.

Példa *Amásias*, Judának királya, *2Kir. 14.* *Jósiás* ugyan Judának Királya, *2Kir. 23.* Illyen vala a' mi boldogtalan sorfunkt-is. 1657. est:

Avagy; ha ki hadakozást, *hadat* e' végre indit, (Isten segedelmenélkül) hogy országának határát killyebb vethesse, másnak jószágát praédálhassa, (s' másként békességben élők volnának kikre mégyen) semmi igaz oka nem lévén; ez-is a' bűnterő ostort el nem kerül, hanem gyalázattal illetetik. *1Kir. 20.* Ekképpen indita hadat *Benhadád Acháb* ellen, mellyért elis veszté dolgát.

MODGYA A' HADAKOZÁSNAK.

Az Hadakozás módgyának-is, rendesnek illendőnek kell lennie.

Valamint hogy az igaz ok, ha vétkeffen viseltetik, lében nem igazzá, s' hibásá; Így az hadakozás-is, ha jó módot, jó utat abban nem követnek az Hadakozó személyek, helytelen nem igaz lében.

Ennek pedig igaz módgya ebben áll. 1. Ha az elől-járok Hadi-vézerek, a' kegyetlenségét, igen meg-zabolázzák, s' fojtyák, szabad-sakára-kényyére nem bocsátják.

2. Igazittya a' Hadakozásna: módgyát ez-is, a' mikor szükségesképpen meg-kell lenni, hogy kardra velsék kezeket: egyeb út s' mód nem lévén, vagy meg-előzésére, sem el-érésére a' dolognak. Meg-kell próbálni, ugy vagyon elsőben, s' minden eszközköt, és utakat el kell követni, ha hajólé az ellenség a' békészségre: inkább ez uton, hogy sem mint fegyverrel, sok embereknek kárával, fogyásával, szükség eleit venni ha lehetséges. Illyen maga gondolatlan, mint egy esze vesett, indita egykor bóldogtalan csatás Acháb, Rámod-Gileád ellen, a' melly ő néki tör gyanánt lón, mert el-vefe azon a' harczon, 1 Kir, 22.

Ha pedig ugyan csak kardra kél a' dolog; ama fene kegyetlenséget, a' ragadozást, a' prädálást, erős parancsolattal a' vitézlő rendek közt tilalmazni felelte igen szükség. Jó példa lón ebben Abner, meg-intvén Joábot, 2 Sam. 2. Vétkezik ez ellen a' mi hadunk a' Keresztes mezéjén; melly rendeletlen cselekedetnek valóban-is meg-adá az árrát, addig esek a' kápsznac, hogy viszá térvén az ellenség, inkább csak tapodtatra a' rendeletlen népet.

A' Hadakozásnak meg-előző törvényes Rögulái.

Végei a' hadakozásnak. Minnek előtte harcznak mennének; némellyec tartoznak annak jó móddal való hozzá készületire; némellyec a' hadakozásnak harczolásnak idejére: némellyec pedig a' harcznak végben meneteli utánra.

A' jó készületben ezek kívántatnak-meg: Az elől-jároknak, u. m. Fejedelmeknek, Generaloknak, Kapitányoknak, Hadnagyoknak tisztei kettők: Elsők ollyak, a' kiket mások által, más személyekre bizván visznek véghez. Második; mellyeket tulajdon magoknak szükséges el-követniek végben vinniek. Deut. 20.

A' mellyeket mások által kell végben vinni; azok a' személyek, vagy az alattok való köz rendből állók; avagy Ecclesiái személyec, Prädikátoroc.

A' Vitézlő rendek közzül: némellyec rendeltettek, deputáltattak ez életnek, tábori eledelnek, Commensálnac gondgya viselésére, Birák. 20. 10. Igen meg-tartya ezt a' jó sokást a' Töróc nemzetiség táborozásában, mellyet szememmel láttam.

Némellyek a' vitézlő népeknek egyben gyűjtésére, elő állatására, annak ferényen való *monstrálására*, vizsgálására. Ezeknek tíftek: A' Tábori *municiókra*, (minéműek, *Agyac, Puskác, Fegyverec, Puska-por, Golyobis*, s' több ezekhez hasonlok) forgalmatos gondgyok légyen; ne fogyatkozzék-meg akkora' vitézlő rend, ezekből a' mikor harcra erednek. 2Chron. 3. 2. v. 4. 5.

Siráfa Mestereket, a' mellyeket elő állattanak, azok a' ferényen való vigyázásra, czirkálásra forgalmatos gondot vitellyenek, melly edgyik lelke a' *Tábornac*; hogy valamiképpen vigyázatlanságban a' nép ne találtsák, és így az ellenség miá prädára ne jusson.

Az *Ecclésiái személyeknek Prädikátoroknak-is* jelen létek a' Hadban, elmulhatatlanképpen sükséges e' végre: 1. *Hogy Istenül tanácsot kérdegyenek*; ugyan-is Istennek tanácsából kell hadat indítani. Birak. 1. 2. és 10. 18.

2. *Tanítás okrafsác előben a' vitézlő népet*, hogy Istennek előtte magok meg-alázodott szívvel legyenek, fel ne fuvalkodgyanak, vagy népek *sohaságában*, vagy az *ügyec* igaz voltában; e' ferént, úgy ne járjanak, mint a' boldogtalan Israel népe egykor, Bir. 20.

3. *Igaz hittel*, Istenben való reménsséggel, igaz pœnitentia tartás által, igaz meg-alázodott szívvel *bűnénc bocsánattyának kérésével*, Isten nevének segítségül való hívásával, erőfs bizodalommal indullyanak a' harcra, viadalra. Ugy hogy ha à harczon el-esnek-is, tudgyák-meg, hogy drágalátos az ő halálok Isten előrt, Psal. 116. 15.

4. Biztatsák a' *vitézeket* ezzel-is, és fivéket erőffítsék, hogy az ellenség *Isten nélkül való*, az Istent igazán segítségül nem hijja; *bálványozo*, az igaz Isteni tífteletet bálványra ruházza, attul várja *oltalmát*, jo berencsétjét, *boldogittatását*, melly nagy jele az ellenség meg-verettetésének.

5. *Igaz hittel* mennyenek a' *csatára*; igaz hitből csatázzanak, a' félelmet túllók távul úzzék. *Istenért*, a' *Jésus vallásáért*, az *Haza Lelke s' testi szabadságának helyben állításáért*, meg-marasztásáért, *őzvegyekért*, *Arvákért*, *Feleségekért*, *Fiokért leányokért*, minden félelem kívül bátran harczollyanak Neh. 4. 14. Gondolván azt, hogy ezeknek seregeivel fokott Isten ki-menni ellenségek ellen. A' *tífteletet*, a' *becsületet*, az *halálnál nagyobbmac tartván*.

6. A' régi jo eleinknek dicsiretes példajokkal, hadakozásokkal, nyereségekkel, ellenségek győzésével, fivéket erőffítsék, bátorítsák. Igen nagy előmenetekre vagyon az ilyen bátorítás a' vitézlő rendeknek, *többire majd fáradsat lanná téfzi őket*.

7. Ahoz való *textusokat*, illendóket az Isten könyvéből ki-vedegeffenek. Es hogy a' hadakozás nem a' vak berencsétül bármazik, hanem Isten-

tül engedtetik, attul kormányoztatik, s-is fokta azt boldog véggel koronázni, búséggel elő számlállyak.

8. Ide valo a' Sacramentumoknak ki-folgálatása. *Mind addig-is nemo győzéc-meg az Izraelitác a' Bénéjaminítákat, a' mig az elő számlált dolgokat végben nem vívéc, el nem követéc.*

Másodsor: a' Vitézlő rendet tilalmazák: 1. A' vakmerő bátorságtul ojják magokat, és mintha már kezekben volna a' győzelem, affele hitván reméniséggel magoknak ne bizelkedgyenek. E' miatt ségyenüle-meg Benhadád, a' Syriai Király, 1 Kir. 20. 10. 2. A' Dösölést, bor italt, résegeskedést, (mint annyi meg-fogo kelepczét) mészé kerülljenek. *Javallom én ma a' Töröknek táborban valo magoc viselését: máhbor-is ugyan, de Táborozásnak idején, mennyire el-kerülík a' testi bátorságnak meg-ségyenítő munkáját. az egész kereszténységnek nagy példa ado túlórei ezec ebben.* 3. A' győzedelmet, igaz hittel, igaz meg-téréffel, büntelen valo imádkozással reményk: ekképpen taníttalsten-is az embernek kariát a' hadakozásra, Solt. 144. így erőltíti és bátorítja meg az ellenség ellen szívét, ugy adgya a' győzedelmet-is kezében, Sid. 11. 32, 33. 2 Sam. 22. Solt. 20.

Mert ámbár légyen a' népnek igaz ügye, oka a' hadakozásra, de ha meg nem alázodott szívvel lében, nem lében békesége Istennél, Istenre nem figyelmez, ellenségétül meg-veretik, és pironzággal gyalázattal béborittatik, Birák. 20.

Harmadsor: biztassák effelül-is a' népet; Hogy az ellenségnek fok és hámos, fegyveres ij-bító voltátul meg ne rettenyenek! hitelsék-el azt magokkal, hogy Istentől meg-engedve vadnak a' hadakozások; Istentül kormányoztatik, és Istennek kegyelmes jelen volté ó vélek vagyon, igaz igyek-is lévén; az ellenségnek pedig hamis ügye, oka vagyon a' hadakozásra. Ekképpen jára serencseffen egykor Abia Jeroboám ellen. 2 Chron. 13. v. 12, 13.

A' Hadnac elől járó vezérinéc tístek, a' mellyeket magok semellyében elkell követni, végben vinni. Minéműek: a' *vitézlő népnek* jól meg-választása, vizsgálása, és annak jó rendben, és karban valo állatása, Deut. 20. 5-9.

A' Vitézeknek meg-vizsgálása ebben áll: (1) hogy az Istennélkül valokat, Isteni félelemtül úresséket, a' czégeres bűnben élöket, *rolvajokat, gyilkosokat, paráznákat* köztök el-ne fenvedgyék; a' mellyekért, még a' többi-is meg-bűntettetik Istentől, mint az Israel népe, az Achán bűncért, Jos. 7. (2) Tanácskozzanak forgalmatoffan, óéve gyűjtven a' Hadnac Vezérít, látott, hallott, próbált rendeit, miképpen kezdgyenek a' harcchoz,

ugyan-

Ugyan-is minden meg-előző tanácskozás kívül harczot állati, elől-járo Hoff Meistere meg-ségyenítettéleknek, meg-verettetéseknek. 2Chron. 25. 17. Luc. 14. 31. Hadi *Stratagematáknak* új gondolt mesterségit, pra-ctikáit el-követni, felette igen hasznos segéde a' hadakozásnak, nem-is tilalmas, Jos. 8. 2--48. Bir. 20. Miképpen kellyen az ellenségnek élését, vizének kútféjeit miképpen tölcsék-bé; hogy annyival-is inkább nagyobb földségben legyen az ellenség, 2Chron. 32. v. 4. *Kémeknek* edgyike a' másikat ottér-je: ez is segéti a' hadat. (3) Gyenge és félelmes hívűket, a' hadakozásra alkalmatlanokat, tudatlanokat, kapálokat, *ókör, ló, disznó pásztorokat*, (a' kik nem hogy elő-menetelikekre szolgálának, sőt inkább romlásokra nagy okot adnak,) közdítők el ne szenvedgyenek, Deut. 20. (4) A' hadakozó népet (minek előtte a' viadalra vinnék) meg-probályák, vizsgálják, oktassák; miképpen kell az ellenséggel szemben menni, az ellenségnek mi-csodás természetű vagyon a' hadakozásban, elő-bámlálják, arra meg-tanít-sák. *Ordinantiáját*, hadi *Disposícióját*, miképpen faggathatták mennél hamarébb kevessebb károkkal, mindeneknek előtte eleikben írják, rako-gassák.

Ez ilyen hadi *prudentiáját*, *Militaris actiojat*, vísi végben minden napon az *Eszaki Nemzettség*, a' mikor harczra ered, s'ugy késsiti a' hadakozásra a' vitézeket: innen is vagyon már néki (hogy így folyjak) jó ferencés győze-delme. Mindennapon el-ki vísi a' vitéző népet; két rendben állattya, mint a' hadakozás sokott lenni, ólve lövöldözteteti; az első karban álló mi-helt el-lövi puskáját, ottan hátra áll, el-késsítvén addig ujjokban ő magát mig reá kerül a' for. *Igy kellené ma a' mi Magyarinknac magokat gyakorolni a' hadakozásban; de szégyenlenéc ők ezt el-követni, azonban a' nagy tudatlanság miá, csak hulion hulnac, veszten vesznec.* A' mennyin el-vesének e' mái boldogtalan csatázásban, a' Magyarság közzül; Országos hadakozásban, csatában sem esett volna több, a' tudos és probált nemzetiség közzül; mert okoson, probálton, tanulton, nem bolondul mégyen a' viadalra. Azért ne ségyenlyük a' *Tanulást* ebben-is; mert *nem ségyen tanulni, de ségyen nem akarni tanulni*: Ugy-is nyerjük a' pályát, (6) Hátral erős sereghaj-tokat rendellyenek, állaffanak, kik bátran az hadakozó népet nodítsák, biz-tassák.

Az hadi rendnek, jobb modgyával való jó karban állatása ilyen sokott lenni. Hogy abban első a' *Fejedelem*, következik utánna, a' hadnak *Generál-lya*, hadi *bráta*; ezek után az *Ezeredes Kapitányoc*, *Századosoc* vagy *Hadna-*

gyoc, Tizedesec, a' mint ezt Catalogusban elő-fámlállya az Istennek Lelke, 2Sam. 13. 2Kir. 4. 1Kir. 12.

NB. *Az ellenséggel való szemben szállásban, és a' menésében, mind az hadnac Elöl jároinac Fő fő rendezinac, s' tiszteinac, s' mind a' köz vitézeknek tisztek.*

Az Hadivezéreknak, kettős tisztei, avagy két féltk; Az előnézi az Isten, a' másik az embereket. *Istene néző, hogy ő hozzá igaz hittel, bűneiből ki térjen; ötet segítségül fíradhatatlanképpen hija, ő benne reménylen, bástyául, pául őtet tartsa, és a' győzedelmet, nem a' maga esének, okofságának serény forgolodásának, hanem Istennek tulajdonítsa, nem a' vitézeknek bátor bívének, s' fegyverének. Solt. 20. 2. és 44. 23-8. 1Sam. 17. 47. Eképpen nyerték-el régen a' győzedelmet. a' kegyes Istenfelő királyok; kik is Istennek tulajdonították a' hadakozásban való elő-menetele ellenségeknek meg-fégyenítettését, futamtarását, Solt. 33. v. 17.*

*Az Emberekre néző tiszti is két félc; Az első az alatta lévőket. A' másik az Ellenséget nézi. Az ellenség körül való tiszti, minek előtte az útközetre mennének, hogy azokat intse, kérje a' bép békelségre, jo *Conditio* alatt békélyék-meg véle ha lehet, minden szabados utakat, és modokat kövessen-el a' mennyire lehet, vagy magánossan, vagy mások által, mint fellyebb is. Deut. 20. 10. Jud. 20. 12 13. 2Chron. 13. 4.*

Az ő alatta valóihoz való tisztei is két karban helyheztettek; *Első, hogy a' vitézeket bátorságosokká tegye, fel-foval bátorítsa; Másic, helyheztetett az útközetnek el-kezdésében, 1Sam. 10. 9. 10. 11, 12. 2Chron. 20. 16-19.*

A' bátoritásban ezec yendel. 1. Hogy a' serényen, sebessen való csatára serkentse, ébre ffe, és intse, mind az Istennek jelen létével, és hatalmával erdfittse őket, 2Chron. 31. 6, 7, 8. Mind pedig az úgyne, oknac igazságos voltával, s' annak meg-mondhatatlan becsületivel, s' hasnával. t. i. az Isten dicődségéért, az Isten várofsának tisztaságában való meg-maradásáért, Lelki testi szabadságának meg-nyereséért, s' jo karban állittatásáért, Feleségekért, gyermekekért, Hazájokért, fíradhatatlanképpen vijjanak, Neh. 4. 14.

Mind pedig *juralmoknac, premiumoknac* ígérivel, s' meg-telylecsítésével biztassák, mint Joáb és Josua cselekedének, 2Sam. 10. 11, 12. Igy vagy on-Belgiumban és Angliában is. Sőt egész nap nyugoti Országokban.

2. A' népnek jo berencsés elő menetelekért, mind kiváltképpen, s' mind közönségesen könyörgéseket, háláadásokat tetteffen, 1Sam. 7. 7. Maga is a' Vitézekkel egyenlő fivel könyörögjön. 2Chron. 14. 11. Ezt az utarkövet-el *Afa* király, a' midőn a' Szerecsenek ellen ki-menne hadakozni, 2Chron.

2Chron. 20. v. 8--11. *Josaphát-és a' Moabitákkal* midőn hadakoznék, v. 12.

Az *átközvetec* elein, a' sereget hadi mesterséggel el-rendellye, intézte a' minémű rendet kíván az ellenségnek Hadi *dispositioja*, ű-is a' berént, vagy *Ek*, formán, vagy *Hóld*, vagy *négy* fegeletre rendellye a' *Serget*, avagy a' mint leg bűkségesb. *Ezek az Hadak Vezérinek tisztjei.*

A' *Vitézlő* rendeké pedig; mindeneknek előtte, hogy bűnokról kefervesfen Istennek vallást tegyenek, azoknak bűnök bocsánattyát kérik a' Jésus Christus nevében, mint az Izraeliták, *Bir*. 20. Hűgyenek az Istennek besédének, 2Kron. 32. 8. Istent segítségül híván, erős sível harczolván, 1Kron. 13. 14. mindaddig harczollyanak, mig ellenségeket meg-gyözik, és el-kergetik. A' *præda* kapdosásért, a' rendet el ne hadgyák, (mint az Magyar hadnak sokása, s' azonban ott vesnek) hanem mindaddig vijjanak, mig győzedelemmel visszá térnek, s' úgy térjenek ostantán a' *præda* el-ostására, 1Sam. 17. v. 52, 53. Olvasd ide a' győzedelmeskedő fegyverben le-tett *Regulákat* ű. Az Hadnak fővétnekét, a' Fejedelmet a' csatában bé ne elegyítsék, el ne bocsásák; hogy valamiképpen el ne vessen, ésigy a' népnek sive el ne olvadgyon. 2Sam. 21. 17.

Az Harcznak végben meneteli után ezek rendel, vagy a' Győzedelemre, avagy pedig a' Futásra, el-báladáfra nézve.

A' Győzedelem után, külömb tisztjei vadnak, mind az elől járóknak, mind az Vitézlő rendeknek, mind az Istenre, mind a' rabságra estekre, mind pedig magokra nézve. Az Istenre nézve; *Istennec* nagy hálákat adgyanak, hogy győzedelmet adott ellenségeken. Terem. 14. 20. 1Sam. 7. 11. Száml. 31. 28--50. *Hogy meg-ismérjéc mindenec, hogy erős a' mi Istenünk a' Jehova*. 1Kir. 20. 28--30.

A' Hadnak Vezéri, a' győzedelemnek dicsőséjét Istennek tulajdonítsák, nem úgy mint amaz Nebucadnezar, ki az ő bálványinak adá, Hab. 1. v. 11.

A' *Rabsághanestekre* nézve, hogy azokat kezekben meg ne ollyék, kik a' harczon életben meg-maradtak, 2Sam. 2. 25--28. kedvezének az Izraeliták a' Benjáminitáknak, kik a' harczon elevenségben meg-maradtak, *Bir*. 21. *hanem ha Isten akarja őket meg-öletni, mint a' Kananensokat*. Jos. 6. 20. 1Sam. 15. 3. Az Ábssonyi-állatokat és Leányokat bűzefségeken meg-tartták, meg ne seplősítsék, Száml. 31. 17, 18. A' *Foglyok* rabság alá rekesztessenek, vagy adó fizetőkké tétessenek. Deut. 20. 10. avagy ba meg-sztzolnak, fejek válttságát meg-adván, szabadon el-bocsáttattassanak, elégséges eladelt nekik adván. 2Kron. 28. 8, 9.

A' győzedelmeskedő *Vitézlő rendnek*-ü tifti ez, 1. Hogy ha közönséges jóra illendőt vagy hasznolt látnak a' nyereségben, azt meg-tartsák, Deut. 20. 19, 20.

2. A' prádát az igazságnak mértéke szerint öfíták. Elsőben is pedig az Istennek benteltetett, az *Ecclesiáknra* nézdek ki-adgyák *sáfárollyá*c. Azoknak is hasonlóképpen rést tegyenek- a' kik óltalomnak vagy őrizetnek okáért a' harezról el-maradtak, jelen nem lehettek, Terem. 14 24. Szám. 31. 26. 1 Sam. 30. 23.

3. A' *győzelem* után, ide s' tova lovagolni, s' járnai, nem mindenkor bátoraságos, s' mind a' két fülre bátoraságosaa alunni, vigyázatlanzkodni, nem tanácsos. Félni kell és tartani, hogy a' meg-győztetett ellenség újabb viadalhoz késűlvén, sereget ne gyűjtsön, és így váratlan reájok ne űsön, rohannyon. Szükség bár ellenek vigyázni, írását állatni, magokat meg-erősíteni, és az alatta valókra nagy borsalmatósággal vigyázni, 1 Kir. 20. v. 22.

Ha pedig, Isten igaz ítéletiből a' *győzedelmet* adgya az *ellenségnek*, s' az ő Népét meg-futamtattya; az *Hadnac* elől járóinac kötelező tíftekben áll, hogy minden jó *eszközöket* fel-keressenek, talállyanak, melly uton mód on, az el-öfolt hadat ujjobban öfve gyűjtsék, fíveket bátorítsák, ne olvadgyon és ne lágyullyon-meg fívek annyira, hogy kezekről le tegyék, rajta fel-adgyanak: hanem magok meg-alázásával ítent meg-keressék, lelkeket előtte ki-tölték, Istenben való bizodalommal ujjobban ellenségekre indullyanak, néálám máffor az ő részekrűl áll, s' nekik adgya a' győzedelmec. Igy cselekvének az Izraeliták, Bir. 20.

A' *helytelen*, és nem igaz, hadakozás pedig az: a' melly indittatik, és kezdetterik olyan bémélyektől, a' kikhez nem illenek, és a' kiknek nem igaz, hanem hamis igyek vagy on a' viadalnak el-kezdésére; a' mellynek mind végei és módgyai hamissak, és az igaz hadakozásnak végeivel ellenkeznek.

Felette igen igen meg-kell óni magát embernek ettől, úgy mint kinek *Authoritása* nincsen ehez, azonban a' Nemzetiségek Polgári-társaságnak- is romlására, pusztulására borsálnak az illyenek. Világosfan tanittya ezt a' *Jeroboámnac* böldogtalan hadakozása az *Asa* Király ellen; a' melly viadalban el-vebének az Izraeliták közzül őt báz ezer válogatotott férfiak. 2 Kron. 13. 17. A' *Josifásé* a' *Pharao* Néco ellen, 2 Kron. 23. 29.

Eddig a' *Tracta* a' *Hadakozásnak* *Okáru*l, *Módgyáru*l, *Végeirű*l.

II. H A S Z N A.

Okta-

Okéatással őszve kőtetett Intés Serkenés: Serkenyetek és obredgyetek fel, avagy csak utólyára, egéslen *Vitézlk Rende!* Esméld-meg magad régtől fogván fok károkat vallott *Magyar Haza*, a' ki most a' kelerőségnek és a' sivedet fojtogato bánatnak fél-vehes Tengerén bánkodva bánkódol! Meg-eméltő és el-epéltő bánatid im minden nap halom módgyára, ugyanreád todulnak; a' nyavalyáknak edgyik mélysége más mélységet kiált rajtad; mellyben ha jo lstened meg nem fán, imé valóban fillyedezel, félsd hogy egéslen belé ne merülly. Ha édes meg-váltód kézen nem ragad hamar, s' csendes partra nem vezet, a' földig le-nyomattatol, s' a' pokolig alá vettetel. *Serkeny-fel! Serkeny-fel* avagy csak utólyára! Ha más kárán eddig fel nem ebredtél, a' magatok siralmas somán, a' kit rajzatok mindennap keserveffen meg-tapaftaltok, esmélyétek-meg ti magatokat. Azt a' *kü-falt*, azt a' *gátot*, a' melly eddig meg-tartoztatta a' ti lsteneteknek ti hozzátok valo jo voltát, közöülletek ki-gyomlálván vésétek-ki. Mitsoda az? meg-taniterre az lstennek lelke Elaiásnál, cap. 59. v. 1, 2. *Imé az Urnak keze nem rövidült-meg, hogy meg nem szabadithatna, és meg nem siketültek az ő fülei, hogy meg nem halgathatna. De a' ti hamiságtoc töttec külömbséget ríköztetec és a' ti lstenec között, és a' ti bűneitec miatti rejtezett-el az ő orczája ti előttetec, hogy meg ne halgathatna; Mert a' ti kezeitec rakvác vérrel, hamisággal, istentelenséggel. Ez az a' rekes, ez a' gát, a' ki meg-röviditi, lstennek füleit siketefekeké tési, hogy meg ne halgasson nyomoruságinkban, és az alól fel ne szabadittson. Ez ellen az akadályoztató méreg ellen adgya az Orvóságot K. János is a' vitézlk rendeknek, ha akarják hogy lelkek idvességét meg-nyerhelsék, igaz poenitentia-tartás által lstenhez térhessenek, tehát *Felebarátyoknac meg-rontásátul, csalárdsággal álnoksággal való megkároftásátul, oltalmazzác magokat: külső dolgokban is, ekképpen boldogittatnak. Igy vénékésön, el-utólyára ő magát esében a' fogságbul haza jött Sidó nép, a' ki-is erős átok alat kötelezé magát az lstennek sive berént való keresésére. Neh. 10. 19. Ragaszkodánac az ő Attyokfiaival a' fű embercekek, az lsten Törvényének meg-pecséltett könyvéhez, és el-jövenec nagy átkozodással, és esküvéssel, hogy járnánac az lsten törvényében; melly ki-adatott Mofesnac az lsten szolgájánac keze által, és meg-öriznéc az Urnac minden parancsolait.**

Szánnyátok a' Magyar hazában az lstennek dicsőséget melly a' porban hever; Szánnyad Lelki s' testi szabadságotul valo meg-fosztattatásodat; Számkivetéfre, bujdosásra, éhel halásra juttattatásodat; szitokkal átokkal hogy ésed kenyeredet, Vésétek-ki, őh vésétek-ki közöülletek a' fok

idagen isteneket, melly a' fok el-áradott gonofság! A' fok begényeknek nyuzóját, kóborlóját, saczczoltatóját; hamis istentelen patvarkodással, vándolással fokaknak meg-nyomorítóját: Szitkozodóknak, átkozodóknak káromkodóknak méteyes seregétől fakassátok-el ti magatokat. Igyen meg-se gondollyátok, hogy ezek által elő-mehesfettek dolgotokban; sőt minden jó berencséteknek ezek meg-gátolói; ezek tébnek Isten, s' ti köztek külömbséget, fakadást; hogy seregetekkel ki nem mégyen harczolni ellenségtek ellen.

Mely igen örültök az igaz *Magyaros Magyar* Titululnak! fellellyetek is hát meg e' s'ép *sényes* Névnek.

A' *MAGYAROS MAGYARI* Névnek magyarázattya, értelme ez: (1) Hogy az, Isten dicsőséggéért övedzetre-fel sablyáját, vetette a' kardra a' kezét; nem a' maga zabolátlan indulattyanak felsőségre vágyódásnak, praédálásnak, maga javának öregbitéséért, végben viteléért. (2) Hogy az Országot, a' begénységet, nem rabollya, dullya, saczczoltattya; hanem a' begény haza el-vestett Lelki testi szabadságát mind két kézzel helyre állattya. (3) Hogy az ellenséggel nem praetikal, véle nem hunyorgat, a' gonofban soha-is véle meg nem edgyez, hanem mind végig harczol, vagy dicséreteffen meg-hal, vagy győzedelmessen nyér. Ugyan-is, *Præstat in bello mori ut Leonem, quam vivere sicut Asinum*. Ilyenek valának hajdon az igaz *Magyaros Magyaroc: Mattyás Király, Hunyadi János, Kenesi Pál, II. Rákoczi György, Zrínyi Miklós*; a' kiknek dicsőséges hires emlékezetek, a' mig a' Magyar nép fenn áll, örökké meg-marad.

Ha ki *Magyaros Magyar*ac mered mondani te magadat, ezeknek a' nyomdokokat kellene követned! Azoknak csak hírek hallásátul is meg-félemlert az ellenség, sive el-olvadott, étel közben a' kés kezéből ki-esett; de most melly távul estünk ezektől, tanittson-meg a' mindennapi semmel látott s' tapasztalt dolog, keserves példa. Látsák-meg ma sokan a' mi Magyarink között az ellenséget, (melly ugyan példa besédre vált) *mustatéllját*, né felly atul, hogy véle öfve vágjou, hanem salad, fút előtte; a' mennyin vadnak annyi felé futnak.

Serkenti e' TUDOMANY mindenek f'lett elsöben az *Elöl-járok*at, az Hadnak *Vezéris, Fejedelmét, Generályját, Kapitányis, Hadnaggyis, Tize-desis, &c.* mint hogy ezeket állatta Isten a' nép között strásáknak, a' Népek Fejeinek, ör-állóinak, az óréajok bizattatott ristekben, serények, vigyázók legyenek. A' Vitézlő nép közt lappangó bündöket, tellyes erejek-bül

ből ne hadgyák köztök uralkodni. Ne kedvezzenek a' ezegéres nyilván való *Tolvajoknac, paráznáknac, gyilkosknac, saczczoltatóknac, káromkodók-nac*; a' Vitézld rendnek bűnökét meg ne egyék, vélek a' gonofban ne részesüllyenek, és így büntetésekben is; hanem egy öfve font és kötött fível, lélekkel, az Istennek várossát, táborát, hadát a' gonofstul meg-tíftítsák mint Dávid. Solt. 101. Ne fogjon-meg senkit-is tíftinek el-követésében ez goromba mondás: *De ha mind meg-ölyűc a' gonosz tévöket, el-pusztul ugy a' mi Táborunc, meg-kevesedíc hadunc, és így mire valóc léfzűnc annakután-na.* Inkább menny *Gedeonnal*, kevés Isten félökkel harczolni, s' nyerjed; hogy sem fok latrokkal, és így veszed. El-bitettedé magaddal, hogy nem lakozhatik az Isten, a' gonofoknak társaságok közt, nem álhát-meg a' gonof ő előtte, Solt. 5. Ugy hiteld-el azt-is te magaddal. Ez világon valamennyi istenteleneknek latroknak serege vagyon, és ha az mind veled volna-is, nem bódogittatnál azokkal, sőt inkább igen meg-alázódnál; mert az Urnak semei forognak mind e' féles földön, 2Kron. 16. v. 9. Tíz fáz ezer Szerecsennel jó-fel *Zera Asa* ellen, de mind ez fűrű fokasággal el-vefe, 2Kron. 14. 12, 13. hasonlóképpen *Senachérib Ezechiás* ellen, s' meg-ségycnüle, Efa. 37. 38.

Mondás: De meg-bűntek ma a' *Csudác*, nem hadakozik ugy ma az Isten mint a' régi időkben.

Felelet: Ugyan azon Isten vagyon ma-is, nem más. Szintén ugy gyű-lóli az Isten a' véket ma, mint akkor; sőtén ugy főll az Isten ma nekünk a' sent írásban, mint azoknak. Ma-is sőtén ugy meg-verhet, ségyenit-het kevés által fokakat, mint az előtt. A' mi időkben esett dologrul, el-feletkeztélé a' *Szalontai harczrul*; mellyben az Isten rendkívül csak nem-cselekvék, a' midön, az *oktalan* állatoknak nagy teli torokkal való kiáltások által rémité-meg az ellenséget. A' *Lippai* borosnál való hartz-ban így dicsdité Isten-meg magát a' kevés erő által. Mit mondgyak a' *Kenyer mezei Csatárul és harczrul*; nem különbben lené itt-is a' dolog, mert az ellenség, a' midön tellyességgel bé-akarná nyelni az Istennek népét, Isten fel-indítváu *Kenesi Pált*, kevesed magával a' fámtalan pogányságot el-bél-lesté, le-vágá.

Az *Előljáróknac* tífti, hogy az ő alatta valóknak, legyenek jó példa adók, nem botránkozásnak kövei; mert a' mikor láttya az alatta való nép, hogy az ő előtte járója, Feje vagy *parázna, vagy ragadozó, predáló, részeges*, igen fokta abban követni a' köz nép-is az ő előtte járóját. Innét fármazott amaz

példa beféd: *Regis ad exemplum totum componitur orbis.* Ezek legyenek hát jó világoskodó fáklyák, bővétnekek. A' mit másokban nem szeretnek, magokbul mindeneknek előtte, faggassák és gyomlállyák-ki. Igy felelnek-meg hiven tisteknek. Kövessék ez aránt a' jó *Orvosokat*, a' kik azt cselekszik a' beteges testtel, hogy el ne vessen egéssben; a' mely résztül el-vésne, azt jó idején el-metzik, hogy így a' test épségben meg-maradhaffon: Ugy ók-is azt a' mételet, azt a' rühet, melytül az egész nyáj meg-vés, válasszak-el attul, ha kassák-el közzülök, vagy *Disciplinázás* által, meg-rögzött vétkeibül ki-térítsék.

II. A' Vitézlő köz rendet-is intia' **TUDOMANY** erre, hogy haboldog szerencsés előmeneteleket dolgoknak látni akarják, vegyék-bé az Isten befédét, mellyet Isten K. János által ki-adott; ma én általam-is tinektek kiáltat, *Senkit meg ne ronszatoc; parvarkodással, csalárdsággal, mást meg ne nyomorítsatoc; az Isten bosszontó, büntetési-kre fiettetó vétkeket, átkokat, fiokkot hadgyátok-el; a' paráznság, gyilkosság ilyen ne-is hallattassék; köztetek.* Ha földotokat meg-adgyák azzal meg elégedgyetek Isteneflen, (Elég föld ha egyéb nem volna-is ilyen igyes bajos rendkívül való állapotban a' *Quartély* adás akár minémü legyen-is az.) Isten dicsőségeért harczolj azt mondog? Ha igazán ezt tetted-fel magadban, el-kell hát szenvedned a' nyomorúságokat, a' mellyek ezt követik. Elégedgyél-meg azzal, a' mit a' *fégenység* tápláltatásodra ki-bolgáltathat; ereje felett ne irgalmatlankodgyál rajta, ne redd éhel halóvá. Ha egyfer tőle mind el-véssed, az után mivel gazdálkodgyék, s' mivel éllyen? Mert ha eddig ez *Regulát* el-követtet volna, nem hallanál ennyi átkot, fiokkot reád. *Ki tudgya taláno meg-is árt a' fok!* Meg-hallya az Isten a' fok *fégeny*nek kiáltását, s' ki-fabaditgya a' te kezedbül, s' téged pedig el-vest, Solt. 34. 7. *Imé a' szégeny kéáltott, és az Ur meg-halgatta, és minden ő háborúságiból meg-szabadította őtet.*

Gondold-meg Vitézlő rend, a' ki a' kegyetlenségben menten mégy elől, vége léssen annak; és mikor meg-bűnöl a' prädálástul, tolvajlástul, te-is el-prädáltatol, tolvajoltatol. Esa. 33. 1. A' minémü mértékkel fizecz másnak, azonnal fizetnek tenéked-is; ha gonofsággal, úgy tenéked-is. Matt. 7. 2. Ez ilyen gonof cselekedeted vonsa-ki szabványdnak élit, ez téssen földön futová, gyalázatos faladová. De a' mi leg-nagyobb, lelkedet-is ez ejti örök fogságra vesedelemre. Mennyi fok fegyver zörgések, puská-roppogások, tör-surások közt forgas, úgy hogy (emberi mód szerint szólván) közelbb

zelebb senki sincs halálához, mint a Vitézlő re; e' iöbire mindenkor a' halál révén jár, a' mellyben mikor ingyen sem vólnéd bele esel, így tanít er re minden napi példád. Ha akkor Istenedhez gazán meg-tért sível nem vagy, hanem meg-fokott régi gonofságodnak ruhében metelyében heverfi, s' úgy half-meg, mi hasna hogy kardodat oldaladra kötötted-tel Isten dicsősége mellett? mert ez a' *pusztató, csak*, nem idvezit, hanem csak pokol helyed; mert a' miben találatol, abban itéltetel. *A'fa, a' melly oldalára le-dül, ugyan azon találtatit.* Przd. 11. 3. Ha paráznságban, tolvajlásban, gyilkosságban: úgy itéltetel, mint parázna, mint gyilkos, tolvaj. Nem szabadulhatz-meg, annak az igaz bírónak kezétül úgy, mint itt Kapitányodnak, Hadnagyodnak itéltetéstől, barátságért, adományért, atyafiuságért. Ha egyser ott el-vested poródót, örökké per-vestett lébecs; nem appellálhatz ott edgyik *forum*ról másikra, mert csak ezt hallod: *Adgy számot a' te Sáfárságodról, mert ez után többé nem lehecz sáfár*, Luc. 16. 2. Mit felels akkor? meg-némuls, s' az után ezt mondgyák: *Ez haszontalan szolgál, vesztetek a' külső ferétségre, ott léfzen frás rivár, és fogaknak csikorgatása.* Matt. 25. v. 30. Vajha az ember csak meg-halna, és fel nem támadna! könnyebben vólna dolga; de fel-is kell támadni, Dan. 12. 2. *Es sokan azok között a' kic aluszna a' földnec porában, fel-ferkenne az örök életre; nemellyec pedig gyalázatra, és az öröcké való utálatosságra.* Oh emberek! emberek! miért nem féltek az öröcké való kintul! Lám a' testi rabságot, sanyaruságot a' ki tudgya miuémü kinos az, la melly igen el-kerüli, melly csak ma vagy hólnap tart; de amaz, öröcké való, *kinc ferge és tüze meg nem aluszik.* Marc. 9. 44.

Ne kezdgy hát addig a' harezhoz viadalhoz, míg az hitre fert nem téff; igaz hitbül menny a' Csatára, átközetre mint az Istennek bentei. Sidok. 11. vers. 37.

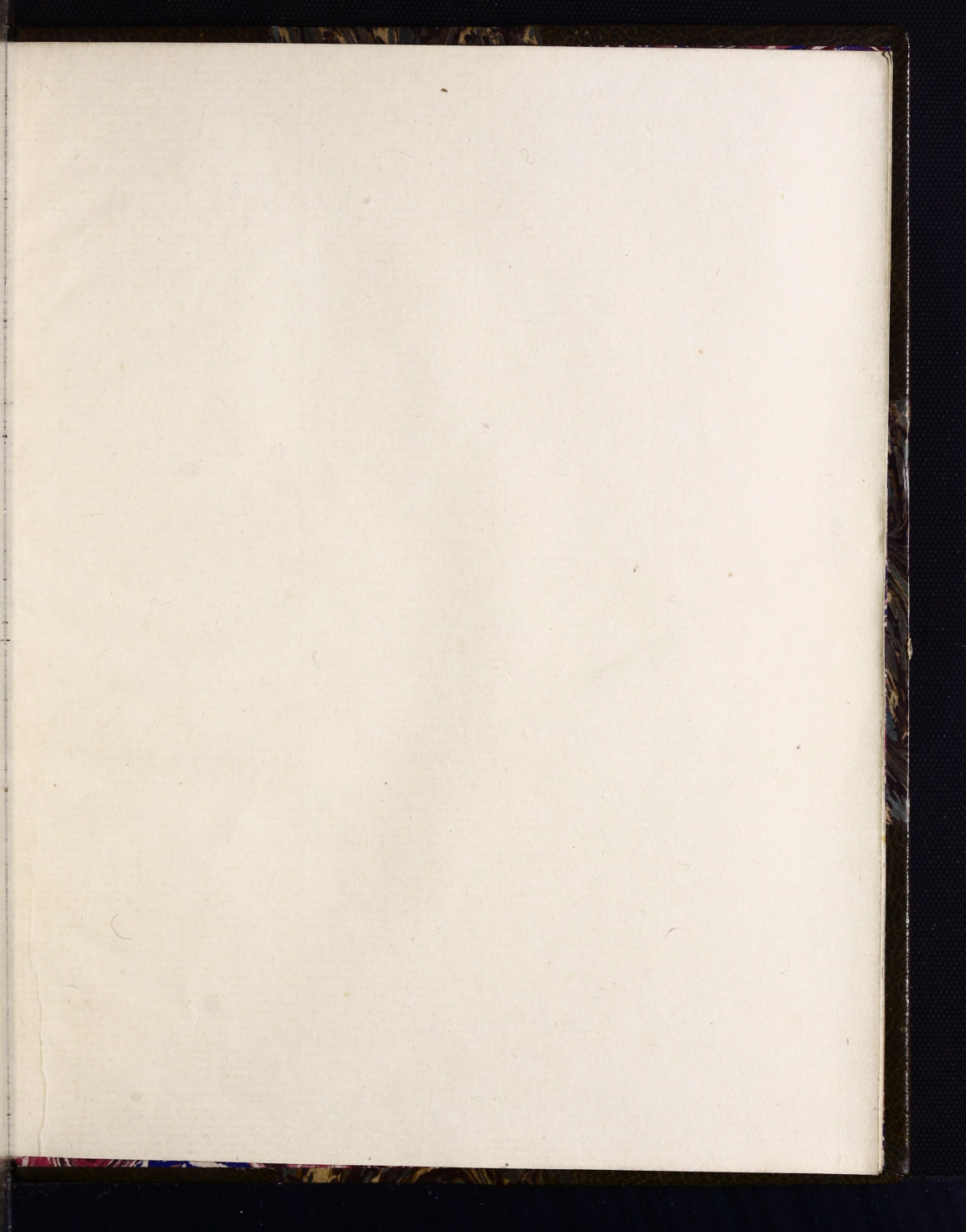
Igaz poenitentia tartás által, Istenhez való igaz meg-téréff: l indully; mert melly csatár, viadalt, bűneidből való igaz ki nem fejtözéff, és Istenedhez meg nem téréffeddel kezdés-el, nem végezed-el boldogul, mint a' Tractában bűséggel meg-mutatám.

Te pedig igazságra vezérlő Kalauz, igazságnak fényeskedő napja Ur Jélus Christus; a' ki a' zajjos Tengeri habok közt hánykodó kicsiny BARKÁESKÁDNAL igazgató kormányos Mestere vagy, ébredgyfel már végezetre a' te álmadbul; dorgáld-meg a' szeleket, a' kik a'

te választottának a jócskáját ottan, ottan érdeklék vesztegetik; fektej-le a kevélyen kánkodó habokat; zabolázd-meg az úldózóknek vérhűt szándékjokat; forgassad ügyedet; mert az ügy tiéd. Imé te éretted mindennap meg-ölettetünk, és olyak vagytok kik már a méhszártszékre rendeltetünk. Ne végyen te rajtad hatalmat az ember. Emlekezzél meg a káromkodásról, a melyet tégedes mindennap illet a bolond. Nyujts-ki kebeledből karodat a mi segedelmünkre; Adgyad hasíralommal vetettük a magot a földben, örömmel arassuk nem sokára; Ne távozzál el onnyire a mi Táborunktal; szenteld-meg a Viréz lő népet egészen; adgyad a te félelmedet szivekben; hogy a mint Nyelvel, ugy valósággal is Jehovah hadának esmértesfenek lenni. Amen!

Amen!

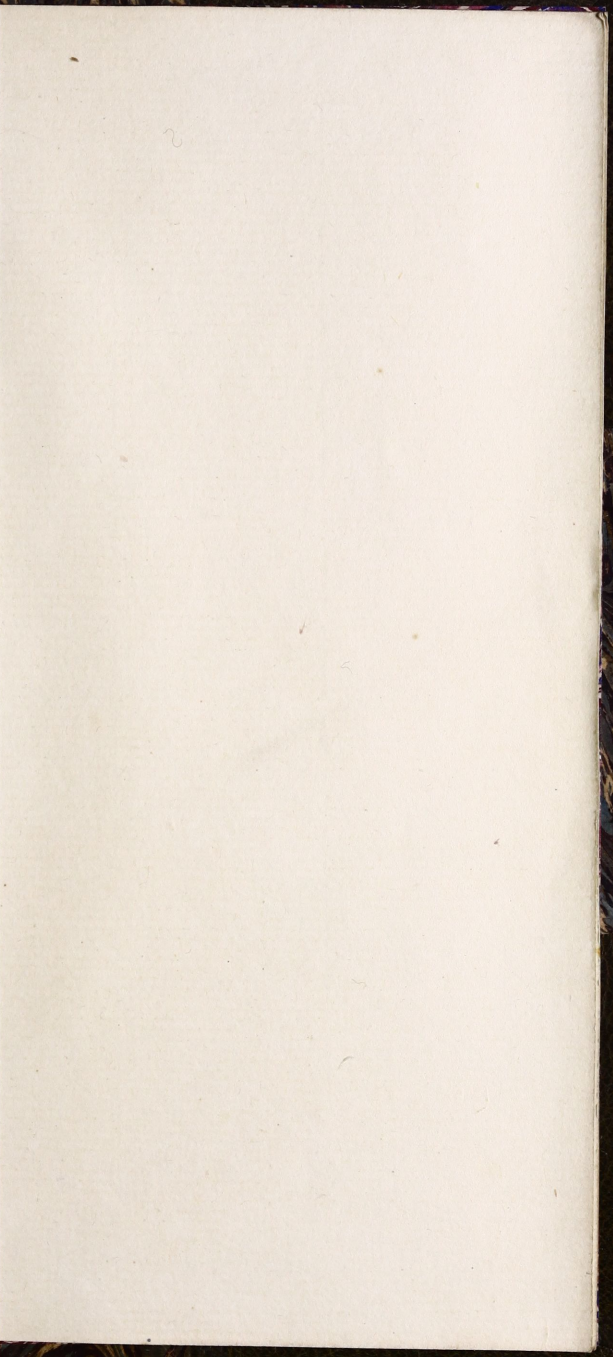

te választottának; I. ócskáját ottan, ottan érdeklék vesztegetik; fektejé-le a' kevélyen-lankodó habokat; zabolázd-meg az úldózóknek vérhűt-szándékjokat; forgassad ügyedet; mert az ügy tiéd. Imé te éretted minden nap meg-ölettetünk, és olyak vagyunk kik már a' méhszártszékre rendeltettünk. Ne végyen te rajtad hatalmat az ember. Emlekezzél meg a' káromkodásról, a' melyet tégedes mindennap illet a' bolond. Nyujts-ki kebeledbűt karodat a' mi segedelmünkre; Adgyad ha siralommal vetettük a' magot a' földben, örömmel arassuk nem sokára; Ne távozzál el onnyire a' mi Táborunktól; szenteld-meg a' Vitéz lő népet egészen; adgyad a' te félelmedet szívekben; hogy a' mint Nyelvel, ugy valósággal is Jehovah hadának esmértesse nek lenni. Amen!

Amen!

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

centimetres

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 8

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

